

مجموعه آیین نامه های
دفتر اقدامات حمایتی
سازمان زندان های کشور

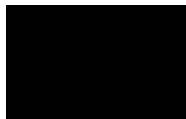
مهرورزبان

مَن اَحْيَاهَا
فَكَانَ مِثْلَ
النَّاسِ جَمِيعاً

سوره مبارکه مائده

مجموعه آیین نامه های
دفتر اقدامات حمایتی
سازمان زندان های کشور

| ۱۴۰۲

| روابط عمومی اداره کل
زندان های استان آذربایجان غربی

عنوان : مجموعه آیین نامه های دفتر اقدامات حمایتی سازمان زندان های کشور

شمارگان : ۱۰۰ جلد

چاپ : چاپخانه ملل ارومیه

طراح : میرسبحان نوری

ناظر : شاهرخ احمدزاده

کد پستی : ۵۷۱۵۸-۵۳۷۵۱

تلفنخانه : ۳۳۴۵۸۸۷۱-۵

دور نگار : ۳۳۴۵۸۲۰۲

وبسایت : prisons.ir

آدرس : ارومیه - چهار راه مخابرات، اداره کل زندان های استان آذربایجان غربی

فهرست مطالب

۱ -۱- اساسنامه انجمن ها

۱۲ -۲- آئین نامه انجمن حمایت زندانیان

۱۸ -۳- آیین نامه مراکز خدمات اجتماعی و مراقبت بعد از خروج

۲۴ -۴- اقدامات حمایتی در دفتر سازمان

۴۶ -۵- آئین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی

۵۴ -۶- اقدامات حمایتی و معاضدت قضایی در آیین نامه سازمان

« اقدامات حمایتی ما از زندانیان با حفظ احترام و شأن اجتماعی محکوم و خانواده آنان است / چرخه اصلاح و تربیت مددجویان را با ارتقاء حمایت‌های پس‌از آزادی کامل می‌کنیم. »

ریاست محترم سازمان زندان‌های کشور دکتر غلامعلی محمدی

« اخلاق، انسانیت، دین، شرع و سابقه تاریخی و تمدنی، نظام حقوقی ما را متفاوت تر از سایر نظام‌های حقوقی دنیا کرده چرا که زندانبانی اسلامی دنبال اصلاح و تربیت و باز اجتماعی کردن زندانی است و این رسالت در یک چرخه باز اجتماعی کردن با مراقبت‌های حمایتی از خانواده‌های در معرض آسیب و مددجویان آزاد شده تکمیل می‌شود. »

مدیرکل محترم زندانهای استان آذربایجان غربی

«زندان یک مقوله اجتناب ناپذیر برای احقاق حق و اجرای عدالت است، اما در کنار این امر کمک به زندانیان و خانواده‌های آنان وظیفه اخلاقی و انسانی است. چرا که بسیاری از بزهکاران با توجه به شرایط اجتماعی و معیشتی مرتکب بزه شده اند و اگر هرکسی نیز به جای آنان قرار داشت ممکن بود مرتکب جرم شود، پس وظیفه ما اصلاح و بازپروری زندانیان برای جلوگیری از ارتکاب بزه و حمایت از خانواده آنان است که در معرض آسیب‌های اجتماعی هستند.»

رئیس کل محترم دادگستری استان آذربایجان غربی دکتر عتباتی

اساسنامه انجمنهای حمایت زندانیان

تعریف

ماده ۱ (اصلاحی ۶۲/۳/۲۶ شورایعالی قضائی) - انجمن حمایت زندانیان انجمنی است که با شرکت مسئولان و معتمدان بشرح مواد بعد در مقرر هر دادگاه عمومی، دادگاه شهرستان و دادگاه بخش مستقل (در صورت وجود زندان) تشکیل می شود. انجمن مؤسسه ای غیر انتفاعی و دارای شخصیت حقوقی است نظارت بر کار، تشیکل و انحلال و تعیین خط مشی و صدور احکام و هماهنگی امور انجمنها در سطح کشور بر عهده اداره کل اقدامات تامینی و تربیتی است.

اهداف

ماده ۲- انجمن در جهت کمک به زندانیان و خانواده آنان و نوپرووری و اصلاح زندانیان و همکاری با زندانها و مؤسسات تامینی و تربیتی و مراکزمراقبت پس از خروج زندانیان فعالیت و اقدام می نماید.

وظایف

ماده ۳- انجمن به هر اقدام و عملی که اهداف انجمن ایجاب کند موظف است از جمله موارد زیرین:
الف- کمک به خانواده زندانیان
ب- بازسازی شخصیت و اصلاح و ارشاد زندانیان
ج - کمک در جهت آموزش حرفه ای به زندانیان

د- کمک به اشتغال زندانیان پس از آزادی با تهیه فرصت‌های شغلی یا کمک مالی

هـ - مساعدت در بهبود وضع بهداشت و درمان، ترغیب و تشویق فعالیت‌های فرهنگی، ورزشی، حرفه‌ای و آموزشی زندانها، انجمن خدمات خود را به کلیه زندانها، کانونهای اصلاح و تربیت اطفال بزهکار، مراکز مراقبت پس از خروج زندانیان بزرگسال و اطفال بزهکار و دیگر مؤسسات تامینی و تربیتی که وجود دارند یا بعدا ایجاد می‌شوند و نیز به کسانی که در این زندانها و مؤسسات نگهداری می‌شوند و به خانواده آنها ارائه خواهد کرد.

و- استفاده از خدمات اطباء، مددکاران، مهندسين، آموزگاران و صاحبان تخصص و حرفه و فن در جهت بهبود وضع زندانیان و پرداخت پاداش خرید خدمت به آنها

ز- تلاش برای افزایش درآمد انجمن با فعالیتهای اقتصادی و انتفاعی و جلب کمک اشخاص و مؤسسات حقوقی و حقیقی و دولت

ح- تهیه طرحها و پیشنهادهایی در زمینه بهبود وضع زندان و مؤسسات تامینی و تربیتی یا ایجاد مؤسسات جدید و تسلیم طرحها به مسئولان مربوط

ط- همکاری با مؤسسات علمی و تحقیقی که در زمینه زندانها

و بزهکاری و مسائل مربوط به آن فعالیت و تحقیق می کنند و استفاده از نتایج کار و پیشنهادهای این مؤسسات .

اختیارات

ماده ۴ - انجمن می تواند در موارد زیرین اقدام کند:

- ۱- همکاری با مسئولان زندان و جلب مساعدت مؤسسات کشور در مورد درمان زندانیانی که دچار ناهنجاریهای مغزی و روانی هستند.
- ۲- انجام فعالیتهای عام المنفعه، خیریه، اقتصادی و اقدامات اداری در جهت انجام وظایفی که به موجب این اساسنامه و دیگر مقررات مربوط به عهده انجمن آست
- ۳- اعلام نظر مشورتی به مسئولان زندان در مورد حسن اداره زندانها، مؤسسات تامینی و تربیتی و مؤسسات وابسته به آنها یا در مورد زندانیان یا خانواده آنان و در هر موردیکه با زندانیان و خانواده آنان ارتباط یابد.

سرمایه

ماده ۵ - سرمایه انجمن تشکیل می شود از:

- الف- کمک اشخاص حقیقی یا حقوقی یا دولت
- ب- عواید حاصل به موجب مقررات خاص از قبیل عوارض
- ج- عواید حاصل از فعالیتهای اقتصادی انجمن

ماده ۶- درآمدها و هزینه های انجمن باید طبق اصول حسابداری دقیقا در دفاتر قانونی وارد و طبق اصول کلی

حسابداری و مقررات اساسنامه و مقرراتی که از مراجع مسئول ابلاغ می شود هزینه شود.

ماده ۷- سال مالی از اول فروردین ماه هر سال شروع و به آخر اسفند ماه ختم می شود مگر در سال اول تاسیس انجمن که ابتدای سال مالی تاریخ تاسیس انجمن است. ترازنامه هر سال باید تا آخر اردیبهشت تهیه و به اداره کل اقدامات تامینی و تربیتی و نیز بازرسان انجمن ارسال شود. ماده ۸ - خدمات هیات مدیره افتخاری و رایگان است.

تشکیلات

ماده ۹- ارکان انجمن عبارتند از:

- ۱- اعضاء
- ۲- مجمع عمومی اعضاء
- ۳- هئیت مدیره
- ۴- مدیر عامل و قائم مقام او.
- ۵- بازرسان

اعضاء

ماده ۱۰- انجمن دارای اعضائی است که به انتخاب دادستان شهرستان (با حذف داسرا و اجراء قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب وظیفه دادستان در مورد مذکور در ماده ۱۰ به عهده رئیس دادگستری است) یا عمومی تعیین می شوند و وظیفه اعضاء مساعدت مادی و معنوی به انجمن است. عضویت اعضاء افتخاری است هیچگونه معرفینامه یا کارت عضویت برای اعضاء صادر نخواهد شد.

وظایف و اختیارات مجمع عمومی

ماده ۱۱- مجمع عمومی با شرکت اعضاء به دعوت دادستان هر ساله در هفته آخر اردیبهشت ماه تشکیل می شود.

- ۱- استماع گزارش هیات مدیره
- ۲- پیشنهاد طریق بهبود وضع زندان
- ۳- تعیین دو نفر بازرس از بین اعضاء و معرفی آنان به هیات مدیره.

هیات مدیره

ماده ۱۲ (اصلاحیه ۱۳۶۸ رئیس قوه قضائیه) - هیات مدیره از افراد ذیل تشکیل می شود:

دادستان عمومی - دادستان انقلاب اسلامی - مدیر کل سازمان زندانها- فرماندار - رئیس زندان و سه نفر معتمد که از بین اشخاص متقی و موجه و خیر محل با پیشنهاد مدیر کل سازمان زندانها و تایید ریاست سازمان انتخاب می شوند.

ماده ۱۳ (اصلاحی ۱۳۶۸ رئیس قوه قضائیه) - هیات مدیره در تهران از اشخاص زیر تشکیل می شود:

نماینده دادستان کل کشور - دادستان عمومی تهران - دادستان انقلاب اسلامی تهران- رئیس سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور و سه نفر معتمد به انتخاب رئیس سازمان زندانهای کشور.

ماده ۱۴- جلسات هیات مدیره با شرکت اکثریت اعضاء رسمیت دارد و تصمیمات با رای اکثریت عده حاضر معتبر است.

ماده ۱۵- مدت خدمت هیات مدیره دو سال است، هیات مدیره تا تعیین و شروع بکار هیات مدیره جدید کماکان وظایف خود را انجام خواهد داد.

ماده ۱۶- وظایف هیات مدیره بشرح زیر است:
الف- انتخاب يك نفر رئیس، يك نفر نایب رئیس، يك نفر خزانه دار، يك نفر بازرس از میان اعضای هیات مدیره
ب- انتخاب يك نفر مدیر عامل از میان اعضاء یا خارج و در صورت لزوم انتخاب يك نفر قائم مقام مدیر عامل
ج- تهیه اساسنامه و آئیننامه و طرحهای لازم جهت اداره مؤسسات وابسته اعم از مؤسسات موجود یا در حال احداث و ارسال آن به دفتر اقدامات تامینی جهت تصویب از طریق شورای عالی قضائی (طبق قانون اختیارات و وظائف رئیس قوه قضائیه مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۹ اختیارات و وظائف شورای عالی قضائی به رئیس قوه قضائیه محول شده است)

د- رسیدگی به وضع زندانیان و کمک به آنها
هـ - احیای اخلاقی و بازسازی شخصیت و ارشاد و اصلاح زندانیان
و- ایجاد کار و کارگاه و فرصتهای اشتغال برای زندانیان در مدت حبس و پس از آن یا هر نوع کمک و اقدام که ایجاب نماید.

ز- مساعدت در سوادآموزی، حرفه آموزی، ورزش، تبلیغات فرهنگی و دینی

ح- مساعدت به خانواده زندانیان و سعی در ارشاد و توان بخشی آنان برای زندگی مستقل و سالم

ط- مساعدت در بهداشت و بهسازی محیط زندان و تامین وسایل بهداشت و درمان

ی- همکاری با محققان و مؤسسات پژوهشی در زمینه های

جرم‌شناسی و علم اداره زندانها و نظایر اینها
ك- پیشنهاد طرحها و راه‌حلهای در زمینه بهبود اداره زندانها و
اصلاح و اشتغال زندانیان به مسئولان
ل- تشکیل جلسات برای رسیدگی و انجام وظایف که باید
حداقل کمتر از یکبار در ماه نباشد.

ماده ۱۷- اختیارات هیات مدیره:

- ۱- واگذاری قسمتی از اختیارات هیات به مدیرعامل
- ۲- استفاده از خدمات مددکاران و تصویب پرداخت پاداش خرید خدمات به آنها و اعزام مددکاران به زندانها و مؤسسات تامینی و مراقبتی
- ۳- دعوت از مطلعین و کارشناسان برای بررسی مسائل با حضور در هیات مدیره و اظهار نظریه و پرداخت دستمزد و حق رفت و آمد یا پاداش خرید خدمات آنان
- ۴- استمداد از مؤسسات دولتی و غیردولتی برای انجام وظایف انجمن مانند بیمه زندانیان و خانواده آنان، اعلام مورد به زندان (و در تهران به شورای سرپرستی) (با توجه به قانون تبدیل شورای سرپرستی زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور به سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور مصوب ۶۴/۱۱/۶ وظیفه شورای سرپرستی به سازمان زندانها محول شده است) برای تعقیب و بهره‌برداری از نتیجه اقدامات
- ۵- اعطای ماموریت به عضو یا جمعی از اعضای خود برای انجام وظایف مقرر یا انجام بررسی و تحقیق و اعلام نتیجه به هیات مدیره
- ۶- تصویب میزان دستمزد و یا پاداش خدمت به کارکنان دفتری و اداری و فنی و مدیرعامل و قائم مقام وی و مددکاران اجتماعی

مدیر عامل

ماده ۱۸- مدت خدمت مدیریت عامل یکسال مالی است سمت مدیر عامل با پایان دوره هیات مدیره پایان می یابد.

وظایف مدیرعامل

ماده ۱۹-۱ اداره کلیه امور اجرائی و اداری انجمن و هر اقدامی که به موجب این آئین نامه و مقررات کشور باید انجام گیرد.

۲- اجرای مصوبات هیات مدیره

۳- تهیه پیشنهادها و طرحها و راه حلها برای مشکلات و انجام وظایف انجمن

۴- مراجعه و حضور در مراجع قضائی و اداری و

جوابگوئی از طرف انجمن

۵- امضای چکها و اسناد تعهدآور و اسناد رسمی

و مکاتبات و قراردادهای طبق مقررات این آئیننامه

راسا و نیز به وکالت از طرف هیات مدیره در صورت

تفویض اختیار

۶- تشکیل جلسات هیات مدیره و تعیین دستور کار

جلسات و تنظیم صورت جلسات هیات مدیره

۷- ارسال تراز نامه مالی انجمن و گزارش اقدامات

انجام شده به اداره کل اقدامات تامینی و تربیتی

۸- کوشش برای افزایش درآمد انجمن و افزایش

خدمات انجمن

اختیارات مدیرعامل

ماده ۲۰- اختیارات مدیرعامل بشرح زیر است:
الف- تعیین سمت و تقسیم کار کارکنان انجمن
ب- دعوت جلسات عادی و فوق العاده هیات مدیره
ج- دعوت کارشناسان و جلب نظر متخصصین به منظور بررسیهای تحقیقی و تهیه طرحها و پیشنهادهای
ماده ۲۱- قائم مقام مدیرعامل در غیاب مدیر عامل با وظایف و اختیارات او انجمن را اداره می کند.

بازرسان

ماده ۲۲- مجمع عمومی از میان اعضا دو نفر بازرس انتخاب و به هیات مدیره معرفی می نماید بازرس یا بازرسان موظفند منفردا و مجتمعا با بررسی مصوبات و اقدامات هیات مدیره و ترازنامه انجمن گزارش خود را به هیات مدیره و مجمع عمومی و اداره کل اقدامات تامینی و تربیتی تسلیم نمایند .

انحلال

ماده ۲۳- انجمن به تقاضای اداره کل اقدامات تامینی و تربیتی با ذکر مورد و تصویب شورای سرپرستی سازمان زندانها و امور تامینی و تربیتی کشور منحل می شود اعلام انحلال و ترتیب تحویل و تحول اسناد و اموال و پرسنل و اداره تاسیسات و اموال بر عهده اداره مذکور است در تقاضای انحلال دلایل و جهات آن باید بطور صریح و مستند به شورای سرپرستی اعلام شود.

ماده ۲۴- در صورت اعلام انحلال انجمن هیات مدیره و هیات عامل و کارکنان و اعضای انجمن از هر گونه فعالیت و تصرف در امور و اموال و اسناد ممنوعند، مستنکف طبق مقررات کیفری تحت تعقیب قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۵- در صورت اعلام انحلال انجمن، اداره کل اقدامات تأمینی و تربیتی می تواند اداره امور انجمن را موقتا تا تشکیل هیات مدیره جدید به عهده دادستان شهرستان یا رئیس دادگستری یا فرماندار محل واگذار نماید. در این صورت نماینده مذکور دارای کلیه وظایف و اختیارات انجمن و ارکان آن خواهد بود.

ماده ۲۶- موارد انحلال انجمنها بشرح زیر است:
الف- بحکم قانون

ب- حکم مرجع قضائی صالح

ج - تخطی انجمن از حدود وظایف خود و دخالت در امور اجرائی دیگر سازمانها

د- عدم ترتیب دفاتر رسمی مالی و عدم ارسال ترازنامه سالیانه تا یکماه پس از اعلام کتبی اداره کل اقدامات تأمینی و تربیتی

هـ - در صورتیکه دوسوم اعضای هیات مدیره فوت یا استعفا کنند یا بهر علت فاقد سمت شوند.

ماده ۲۷- در صورتیکه بازرسان منتخب مجمع عمومی فوت کرده یا استعفا کنند و یا بهر علت فاقد سمت شوند هیات مدیره یا مدیر عامل با دعوت مجمع عمومی فوق العاده نسبت به تجدید انتخاب بازرسان یا بازرسان مورد نظر اقدام می نماید.

ماده ۲۸- در صورتیکه مدیر عامل یا یکی از اعضای هیات مدیره فوت یا استعفا کرده یا بهر علت فاقد سمت شوند طبق مقررات این آئیننامه شخص یا اشخاص دیگری بجای آنان انتخاب می شوند.

اجراء

ماده ۲۹- این اساسنامه با رعایت مواعد مندرج در ماده ۲ قانون مدنی لازم الاجرا است اساسنامه انجمن حمایت زندانیان مرکز مصوب ۱۳۳۶/۲/۲۲ هیات وزیران و دیگر مقررات مغایر با این اساسنامه ملغی است. آئین نامه داخلی انجمن از طرف اداره کل اقدامات تامینی و تربیتی تهیه و پس از تصویب شورایی عالی قضائی به اجرا در خواهد آمد.

ماده ۳۰- این اساسنامه در ۳۰ ماده و یک تبصره در تاریخ یازدهم اسفند ماه ۱۳۶۰ در اجلاس ۲۱۸ باسناد لایحه قانونی الحاقی به ماده ۱ قانون واگذاری اداره زندانها و اصلاحیه آن به دادگستری بتصویب شورای عالی قضائی رسید.

آئین نامه انجمن حمایت از زندانیان

مصوب ۶۰/۱۲/۱۱ شورای عالی قضائی

فصل اول

تشکیلات

ماده ۱- انجمن حمایت زندانیان برای اجرای وظایفی که به موجب اساسنامه بر عهده دارد دارای دفتری خواهد بود که تحت نظر مدیرعامل انجمن انجام وظیفه خواهد کرد.

ماده ۲- دفتر انجمن دارای چهار قسمت به ترتیب زیر خواهد بود:

۱- قسمت اداری

۲- قسمت مالی

۳- قسمت اجتماعی

۴- قسمت اجرائی

قسمت اداری کلیه امور اداری را مانند بایگانی، ثبت نامه‌های وارده، مراسلات، انجام مکاتبات و سایر امور دفتری دیگر از این قبیل را برعهده خواهد داشت.

قسمت مالی عهده‌دار کلیه امور حسابرسی انجمن، تنظیم دفاتر مالی، حواله جات، پرداختها، دریافتها و ثبت اموال و نگاهداری آنها، تنظیم ترازنامه و سایر امور مالی خواهد بود.

قسمت اجتماعی کلیه امور مددکاری انجمن را در زندانها، اقدامات حمایتی و کمکی که درباره زندانیان و خانواده آنان بعمل خواهد آمد، اشتغال زندانیان بعد از خروج و سایر اقدامات اجتماعی را که از وظایف انجمن ناشی میشود برعهده خواهد داشت.

قسمت اجرائی انجام کلیه اموری که جنبه اجرائی دارند برعهده خواهد داشت مانند ایجاد کارگاههای صنعتی و کشاورزی و تأسیسات بهداشتی و آموزشی در زندانها، کمک به ایجاد کانونهای اصلاح و تربیت، مراکز مراقبت بعد از خروج و سایر مؤسساتی که

انجمن طبق اساسنامه می‌تواند نسبت به تشکیل و ایجاد آن اقدام کند.

ماده ۳- انجمن برای هر يك از قسمت‌های فوق می‌تواند کارمندان موظف داشته باشد که با توجه به تخصص آنان و نیاز انجمن استخدام و یا از طرف دادگستری بصورت مامور خدمت در انجمن انجام وظیفه خواهند کرد.
فصل دوم اختیارات و وظایف مدیرعامل، مسئولین دفتری و متصدیان

فصل دوم اختیارات و وظایف مدیرعامل، مسئولین دفتری و متصدیان

ماده ۴- مدیرعامل مسئول اجرای تصمیمات هیئت مدیره است.

ماده ۵- صدور مجوز پرداخت در کلیه هزینه‌های انجمن و کمک‌های نقدی و غیر نقدی به زندانیان و خانواده آنان با دو امضاء رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل انجمن خواهد بود.

ماده ۶- اخذ اعانات و یا وجوه و اشیاء و اموالی که از طرف افراد خیر یا مؤسسات عمومی و خصوصی به انجمن اهدا میشود به عهده مدیرعامل خواهد بود.

ماده ۷- در اجرای ماده ۶ اساسنامه انجمن حمایت زندانیان هیئت مدیره میتواند برای تمرکز وجوهی که از فعالیتهای اختصاصی خود و یا از طریق کمک اشخاص خیر و واقفین حاصل میشود حساب جاری مخصوصی نزدیکی از بانکها با امضای ریاست هیئت

مدیره و مدیرعامل مفتوح و وجوه مذکور را طبق نظریه هیئت مدیره در موارد لازم و مخصوص هزینه نمایند.

ماده ۸- خرید هرگونه مواد اولیه برای مؤسساتی که از سرمایه انجمن ایجاد میشود و فروش مصنوعات و محصولات حاصله از آن و نظارت براداره اینگونه مؤسسات از وظایف مدیرعامل خواهد بود.

ماده ۹- انجام کلیه وظایفی که برای مدیرعامل انجمن پیش بینی شده است در صورت غیبت مدیرعامل برعهده قائم مقام وی خواهد بود.

ماده ۱۰- انجمن میتواند برای تصدی هر يك از قسمت‌های اداری، مالی، اجتماعی و اجرائی يك نفر مسئول داشته باشد.

ماده ۱۱- مددکاران اجتماعی در قسمت اجتماعی انجام وظیفه خواهند کرد امور مددکاری بوسیله مددکاران اجتماعی یا کارمندی که به این منظور از طرف انجمن معین می‌شود انجام خواهد شد.

ماده ۱۲- مددکاران اجتماعی موظف هستند که برای خانواده هر زندانی که تحت پوشش حمایتی انجمن قرار میگیرند و حمایت وی به آنان ارجاع میشود پرونده جداگانه تشکیل دهند پرونده مددکاری برای خانواده هر زندانی باید شامل خلاصه گزارشی باشد از وضع مشخصات زندانی، تعداد عائله تحت تکفل وی، شرح و نتیجه بازدید منزل و اقداماتی که در جهت کمک و ارشاد زندانی و خانواده وی به عمل آمده است بعلاوه اقدامات و

کمک‌هایی که متدرجاً انجام میشود باید با ذکر موضوع و تاریخ در پرونده مددجو درج گردد

ماده ۱۳- زندانیانی که پس از ترخیص از نظر اشتغال و استقرار اجتماعی تحت پوشش حمایتی انجمن قرار می‌گیرند باید سرپرستی هر يك از آنان به يك نفر مددکار اجتماعی یا داوطلب عضو انجمن سپرده شود، مددکاران و داوطلبان موظفند نتیجه اقداماتی را که در این باره بعمل خواهند آورد در آخر هر ماه به مدیرعامل گزارش نمایند.

ماده ۱۴- مددکاران اجتماعی در اجرای وظایفی که به موجب اساسنامه از طرف انجمن به آنان محول می‌شود می‌توانند با زندانیانی که تحت پوشش حمایتی انجمن قرار دارند ملاقات نمایند و از نظر هماهنگی با مددکار اجتماعی زندانها در جلسات مشورتی که به دعوت قسمت اجتماعی انجمن و با حضور مددکاران اجتماعی زندان تشکیل میشود شرکت نمایند.

موارد متفرقه

ماده ۱۵- انجمن می‌تواند با تصویب هیئت مدیره عضویت انجمنهای بینالمللی را بپذیرد و حق عضویت بپردازد.

ماده ۱۶- انجمن حمایت زندانیان مرکز می‌تواند در مواقع لزوم به انجمنهای شهرستانها کمک کند.

ماده ۱۷- انجمن می‌تواند نسبت به ایجاد کارگاهها و مؤسساتی که در اساسنامه پیش بینی شده است اقدام کند و به مؤسسات و بنگاههایی که به منظور کمک به اشتغال زندانیان تشکیل

میشود مساعدت نماید.

ماده ۱۸- اعضای انتخابی هیئت مدیره و اعضائیکه به سبب سمت در هیئت مدیره حضور دارند مکلفند در تمامی جلسات که با دعوت قبلی اعلام میشود حضور پیدا نمایند عدم حضور در سه جلسه متوالی بدون اطلاع قبلی و عذر موجه موجب اعلام اعتذار عضو به مقام انتخاب کننده خواهد بود.

ماده ۱۹- این آیین نامه به استناد اختیار حاصل از قانون واگذاری اداره زندانها و اصلاحیه آن در ۱۹ ماده و يك تبصره در تاریخ ۱۱ اسفندماه ۱۳۶۰ در دویست و هیجدهمین اجلاس شورای عالی قضائی به تصویب رسید و طبق مقررات ماده ۲ قانون مدنی قابل اجرا میباشد و آئیننامه انجمن حمایت زندانیان مصوب ۱۳۳۶/۲/۲۲ - ۲۷۹۶ هیئت وزیران ملغی است.

**آیین نامه مراکز
خدمات اجتماعی
و مراقبت بعد از خروج**

ماده ۱: در اجرای بند ح از ماده ۲ قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور به سازمان زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور و در راستای اصلاح و تربیت زندانیان با هدف پیشگیری از وقوع جرم از طریق حمایت های مادی و معنوی از زندانیان آزاد شده واجد شرایط (که از این پس در آئین نامه مددجو نامیده می شود) و فراهم نمودن زمینه مساعد جهت بازگشت آنان به یک زندگی سالم اجتماعی، اداره مراقبت بعد از خروج در مرکز استان و در صورت نیاز در شهرستان ها با تصویب ریاست سازمان تحت نظارت اداره کل زندان های استان مربوطه ایجاد می گردد.

ماده ۲: روسای ادارات مراقبت بعد از خروج از میان افراد آشنا به مسایل زندانیان یا دارای تحصیلات عالیه مرتبط با پیشنهاد مدیرکل زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی استان و تایید رئیس سازمان با حکم مدیرکل مربوطه منصوب می گردد.

ماده ۳: اهم وظایف اداره مراقبت بعد از خروج عبارتند از:
الف: ایجاد زمینه لازم جهت کارآموزی، اشتغال، ازدواج، ادامه تحصیل، تامین مسکن، اعطاء تسهیلات وام بانکی و نظایر آن برای مددجویان.

ب: ارائه خدمات به مددجویان در امور آموزش، بهداشت و درمان، اجتماعی و حقوقی، فرهنگی و مذهبی و...

ج: نظارت بر رفتار مددجویان در مراحل اولیه آزادی و ارتقاء سطح

دانش و فرهنگ، تربیت و اعتقادات مذهبی آنان از طریق برقراری اردوهای مناسب و...

د: جذب کمک های مردمی و انجمن ها و موسسات خیریه به منظور مساعدت در وضع مددجویان و خانواده آنان.

ه: استفاده از پزشکان، مددکاران اجتماعی، مربیان اصلاح و تربیت، صاحبان تخصص و حرف و امثال آنها.

ظ: تاسیس صندوق حمایت از مددجویان که اساسنامه آن توسط دفتر قوانین و مقررات سازمان تهیه و به تصویب رئیس سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور خواهد رسید.

ز: احداث و تهیه اماکن و تاسیسات و امکانات مناسب و مورد نیاز.

تبصره: دستگاه های اجرایی کشور و سایر ارگان ها و نهادهای مکلفند هر گونه همکاری لازم را در جهت انجام وظایف فوق معمول دارند.

ماده ۴: اداره مراقبت بعد از خروج جهت انجام وظایف محوله از واحدهای زیر تشکیل می گردد:

الف: واحد پذیرش و تحقیقات.

ب: واحد خدمات اجتماعی که دارای بخش های زیر می باشد:

۱. بخش آموزش، حرفه آموزی و اشتغال
۲. بخش ارائه تسهیلات (اعطاء وام، تامین مسکن، ازدواج و...)
۳. بخش بهداشت و درمان
۴. بخش خدمات مشاوره ای و...

- ج: واحد روابط عمومی
د: واحد طرح و برنامه.
ه: واحد بازرگانی و پشتیبانی.

ماده ۵: به منظور انجام وظایف و ارائه خدمات مذکور در این آئین نامه، ادارات زندانها و... مکلفند با هماهنگی قضات ناظر زندان اسامی زندانیان واجد شرایط حسب تشخیص شورای طبقه بندی زندان یک ماه قبل از آزادی به همراه خلاصه پرونده های قضایی و مددکاری با شرح پیشنهاد و نیازمندی ها را طی فرم مخصوصی که از طرف اداره کل اقدامات تامینی تهیه و ابلاغ می گردد به اداره مراقبت بعد از خروج مربوطه اعلام نمایند.

ماده ۶: کلیه اقدامات اداره مراقبت بعد از خروج باید در جهت اصلاح و تربیت و فراهم آوردن زندگی سالم اجتماعی و بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... مددجویان برنامه ریزی و صورت پذیرد.

ماده ۷: اداره مراقبت بعد از خروج در جهت تمرکز زدایی در شهرهای بزرگ و مراکز استان می تواند به متقاضیان کار در شهرستان های کوچک و روستاها کمک ویژه و در صورت لزوم با تصویب مدیرکل زندان های استان مربوطه کمک بلاعوض اعطاء نماید.

ماده ۸: اداره مراقبت بعد از خروج در فرصت های مقتضی ارزیابی لازم از وضعیت و رفتار و شخصیت مددجو را به عمل آورده و نتیجه

راجهت اتخاذ تصميم مقتضى و اقدام لازم در پرونده مربوطه منعكس مى نمايند.

ماده ۹: در صورتى كه مددجو در مظان اعتياد باشد اداره مراقبت بعد از خروج مجاز است با موافقت مددجو آزمون لازم را جهت اقدام مقتضى به عمل آورد.

ماده ۱۰: ادارات مراقبت بعد از خروج مى تواند به منظور حمايت از مددجويان و ايجاد تسهيلات در فروش توليدات آنان نسبت به ايجاد فروشگاه ها، نمايشگاه ها و بازاریابى و انجام ساير امور بازرگانى اقدام نمايند.

ماده ۱۱: اداره مراقبت بعد از خروج موظف است در پايان هر سال نتايج عملکرد خود را مکتوب و از طريق مديرکل استان مربوطه به رياست سازمان زندان ها و اقدامات تامينى و تربيت کشور ارائه نمايد.

اين آئين نامه مشتمل بر ۱۱ ماده و يك تبصره در مورخ ۱۳۷۸/۲/۱۲ به تصويب رياست محترم قوه قضائيه رسيد.

اقدامات حمایتی در آیین نامه سازمان

اقدامات حمایتی

شامل مددکاری، انجمن های حمایت زندانیان، مراکز مراقبت و ...

بخش اول - کلیات

فصل اول - تعاریف، اصول و اهم تشکیلات

ماده ۱. اصطلاحات و اختصارات به کار رفته در این آیین نامه به شرح زیر است:
خ - **پرونده وضعیت:** پرونده ای است، متشکل از مجموعه اطلاعات مربوط به متهم بازداشتی، زندانی و یا مددجو که مشتمل بر بخش های اجرای احکام، شخصیت، سلامت و **مددکاری اجتماعی** می باشد.
ش - **انجمن:** «انجمن حمایت از زندانیان و خانواده های آنان» که مؤسسه ای است غیر انتفاعی تحت نظارت دفتر اقدامات حمایتی سازمان، در راستای حمایت مادی و معنوی از زندانیان نیازمند و خانواده آنها؛
ص - مرکز مراقبت: «مرکز خدمات اجتماعی و مراقبت بعد از خروج» که به عنوان زیرمجموعه دفتر اقدامات حمایتی سازمان، ضمن نظارت بر انجمن و **مددکاران اجتماعی**، حمایت از زندانیان آزاد شده واجد شرایط را بر عهده دارد؛

ض - بنیاد: «بنیاد تعاون زندانیان»، مؤسسه ای است غیر انتفاعی و دارای شخصیت حقوقی مستقل که با هماهنگی رئیس سازمان در راستای حرفه آموزی و اشتغال، ایجاد خدمات فرهنگی، ورزشی و رفاهی زندانیان، کمک به امرار معاش خانواده آنان و آزادی زندانیان با تعیین اولویت ها توسط سازمان، در چارچوب مفاد اساسنامه خود فعالیت می نماید.

ماده ۲- در اجرای تعالیم عالییه اسلام، اصول قانون اساسی و قوانین موضوعه جمهوری اسلامی ایران و موازین حقوق بشر اسلامی و حقوق شهروندی، برنامه ها و اقدامات سازمان، در ارتباط با کلیه بازداشت شدگان، زندانیان، خانواده های آنان و کارکنان سازمان، مبتنی بر رعایت اصول زیر است:
د - حمایت از زندانیان نیازمند و خانواده ایشان به منظور اصلاح و تربیت، جامعه پذیر شدن زندانی و بازگشت به زندگی شرافتمندانه؛

ماده ۴- سازمان در سیاست گذاری ها و از جمله تدوین بخشنامه و دستورالعمل، مصالح مددجویان و زندانیان ناتوان و نیازمند به حمایت بیشتر از قبیل زنان و افراد دارای سن کمتر از هجده سال تمام شمسی، بیمار و سالمند را مورد نظر قرار میدهد و همچنین باید بر اساس نظر کارشناسان فنی و با استفاده از تجارب دیگر کشورها و با هدف رعایت اصل

بازدارندگی مجازات حبس، تفکیک و طبقه بندی زندانیان، به حداقل رساندن تجمع زندانیان در کنار یکدیگر، بهره گیری از نظام نیمه آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی، حفظ بهداشت فردی و عمومی، رعایت نظم و انضباط و کنترل زندانیان، الگوهای مناسبی را در امر ساخت و مدیریت مؤسسه های کیفری طراحی و اجرا کند.

ماده ۷. اهم واحدهای مؤسسه کیفری به شرح زیر است:

الف - **واحد امور قضایی:** واحدی است مشتمل بر بخش های پذیرش، تشخیص، اجرای احکام و مددکاری قضایی، به منظور پذیرش زندانی، تشکیل پرونده و ثبت اطلاعات اولیه، نظارت بر عملکرد سایر واحدها از حیث ثبت اطلاعات تخصصی و تکمیلی در بخش های مختلف «پرونده وضعیت» اتخاذ تمهیدات لازم برای طبقه بندی و تفکیک زندانیان مطابق با مصوبات شورای طبقه بندی، به روزرسانی اطلاعات مربوط به وضعیت قضایی، محاسبه مدت و تقویم محکومیت در پرونده اجرای احکام و سامانه سجازا،

پ - **واحد اصلاح و تربیت:** به منظور اجرای برنامه های اصلاح و تربیت، مدیریت و برنامه ریزی در امور آموزشی، فرهنگی، تربیتی، مذهبی، هنری، ورزشی، حرفه آموزی و اشتغال با هدف بازاجتماعی کردن، توانمندسازی زندانیان و حمایت مادی و معنوی از زندانیان نیازمند و خانواده های آنان توسط **مددکاران اجتماعی** و همچنین مشارکت در تکمیل پرونده وضعیت و تهیه و به روزرسانی پرونده رفتاری؛

تبصره - تأسیس واحدهای دیگری غیر از موارد مذکور در این ماده، از قبیل واحد مبارزه با مواد مخدر، واحد مشاوره و خدمات روانشناختی، واحد ترک اعتیاد (اعم از دولتی و غیر دولتی)، **واحد مددکاری اجتماعی**، واحد مددکاری قضایی و واحد اشتغال، متناسب با نیازها و در حدود امکانات، با تشخیص مدیرکل زندانهای هر استان و تأیید دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری در ستاد سازمان است.

ماده ۹. اهم وظایف «رئیس مؤسسه کیفری»، به شرح زیر است:

پ - همکاری، مساعدت و نظارت بر اجرای برنامه های بنیاد، انجمن و ستاد دیه؛

ت - نظارت بر عملکرد کارکنان مؤسسه از حیث رعایت حقوق زندانیان و نحوه رفتار آنها با زندانیان و خانواده های آنان و پاسخگویی در قبال اعتراضات و درخواست های دریافتی؛

ذ - جذب کمک های مردمی با اجرای برنامه های انگیزشی و استفاده

از ظرفیت تشکل های مردم نهاد در زمینه های مختلف از قبیل مالی، معاضدتی، فرهنگی، حرفه آموزی، اشتغال و اصلاح و تربیت و تأمین و یا ارتقای زیرساخت های عمرانی با هدف بهبود امور زندان، تأمین نیازهای زندانیان، مساعدت به آنها یا خانواده هایشان حسب دستورالعمل سازمان؛ راه اندازی تارنما یا سامانه الکترونیکی مختص مؤسسه با همکاری و هماهنگی دفتر آمار و فن اوری اطلاعات سازمان، برای اطلاع رسانی عمومی، جلب مشارکت و همکاری تشکل های مردم نهاد و نهادهای حمایتی، ارتقاء نظام پاسخگویی و ارائه خدمات الکترونیکی و معاضدت قضایی و اجتماعی به خانواده زندانیان

ماده ۲۰- اهم وظایف مسؤول واحد امور قضایی مؤسسه به شرح زیر است:
ب- ثبت اطلاعات مربوط به وضعیت قضایی زندانی و یا نظارت بر ثبت این اطلاعات از سوی مددکاران قضایی یا کارشناسان اجرای احکام مؤسسه؛
ج- پیگیری درخواست های قانونی زندانی از جمله تقاضای انتقال به زندان محل اقامتگاه و همچنین نظارت بر عملکرد مددکاران قضایی در راستای اعمال به موقع معاضدت قضایی و ارفاق های قانونی و حسب مورد انعکاس به شورای طبقه بندی و مراجع قضایی؛
س- نظارت بر حضور کارشناسان اجرای احکام یا مددکاران قضایی به صورت نوبت کاری شبانه روزی در خارج از ساعات اداری و روزهای تعطیل، جهت ارائه خدمات مستمر در واحد امور قضایی مؤسسه در موارد فوری و ضروری.

ماده - در هر مؤسسه، «شورای طبقه بندی» با ترکیب زیر و با حضور قاضی اجرا تشکیل می شود:
الف- قاضی اجرا (قاضی ناظر زندان) به عنوان رئیس شورا؛
ب- رئیس مؤسسه یا یکی از معاونان وی؛
پ- مسؤول واحد امور قضایی مؤسسه یا یک نفر از مددکاران قضایی به عنوان دبیر شورا؛
ت- رئیس اندرزگاه مربوط؛
ث- مسؤول واحد اصلاح و تربیت یا واحد فرهنگی مؤسسه؛
ج- مسؤول واحد حفاظت و اطلاعات مؤسسه؛
چ- مسؤول واحد بهداشت و درمان و یا روانشناس مؤسسه.

ماده ۲۴- وظایف شورای طبقه بندی به شرح زیر است:
الف - اتخاذ تصمیمات کلی برای تفکیک و طبقه بندی برای متهمان و محکومان جدیدالورود، با رعایت مصوبات شورای مرکزی طبقه بندی و همچنین اتخاذ تصمیم موردی در خصوص مواردی که رئیس مؤسسه با پیشنهاد سامانه سجازا برای طبقه بندی مخالفت کرده و یا در مواردی که زندانی اعتراض نموده است؛

ب - اتخاذ تمهیدات و تدابیر لازم برای اجرای سیاست ها و دستورالعمل های ابلاغی از سوی سازمان در خصوص سطح امور رفاهی و خصوصیات تفصیلی هر طبقه یا هر بخش از مؤسسه؛

پ - بررسی وضعیت زندانیان دارای شرایط انتقال به انواع مؤسسه های کیفری؛

ت - بررسی درخواست های مرخصی زندانیان؛

ث - بررسی درخواست های اشتغال یا عدم اشتغال در زندان نیمه باز و همچنین در مراکز حرفه آموزی و اشتغال یا خارج از مؤسسه که تحت نظارت سازمان است؛

ج - بررسی ادعای توبه متهمان بازداشتی بر اساس گزارش مشروح **مددکار اجتماعی** یا یکی از روحانیون به انتخاب رئیس مؤسسه و همچنین بررسی ادعای توبه محکومان، مبتنی بر درجه اعتباری زندانی و صدور گواهی مستدل مبنی بر تنبه زندانی و مقرون به صحت بودن ادعای توبه وی، برای ارائه به مرجع قضایی مربوط؛

چ - پیشنهاد و اظهار نظر نسبت به درخواست آزادی مشروط، تعلیق اجرای مجازات، عفو و تخفیف مجازات محکوم؛

ح - پیشنهاد تبدیل مجازات حبس به نظام نیمه آزادی و یا آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی، موضوع مواد ۵۶، ۵۷ و ۶۲ قانون مجازات اسلامی و ماده ۵۵۳ قانون آیین دادرسی کیفری؛

تبصره- مصوبات این شورا با لحاظ پیشنهادهای سامانه سجازا و درجه اعتباری زندانی، مبتنی بر رای اکثریت است و در سامانه سجازا ثبت و به زندانی ابلاغ می شود. اجرای این مصوبات، در خصوص طبقه بندی، انتقال، اشتغال خارج از زندان بسته و مرخصی زندانیان، منوط به موافقت قاضی اجرا است و در سایر موارد، رئیس مؤسسه مراتب را به همراه صورتجلسه مصوبه، جهت اتخاذ تصمیم قضایی، به واحد اجرای احکام دادسرا یا مرجع قضایی ذیربط گزارش می نماید. صورت جلسات مذکور با درج تاریخ و بدون خط خوردگی تنظیم و امضاء کنندگان نام و نام خانوادگی، سمت و نظر خود را به صراحت اعلام می کنند.

تبصره ۲- در صورتی که شورای طبقه بندی، درخواست طرح شده و یا پیشنهاد سامانه هوشمند سجازا را نپذیرفت، علت مخالفت را به طور کتبی و مستدل در سامانه مذکور و پرونده اجرای احکام ثبت می کند.

تبصره ۶- سامانه بر اساس درصد پیشنهادهایی که توسط شورای طبقه بندی در هر مؤسسه تأیید نمی شود به صورت تصادفی درصدی از موارد عدم تأیید را جهت تحلیل و بررسی به مدیرکل زندانهای استان ارجاع می دهد و او نتایج این بررسی را جهت اخذ تصمیمات مقتضی به معاون قضایی سازمان و دادستان مرکز استان اعلام می کند.

ماده ۳۱- نگهداری محکومان و متهمان در یک مکان ممنوع است. نگهداری متهمان در بازداشتگاه ها و زیر نظر سازمان صورت می گیرد. متهم بازداشتی حداکثر تا زمان صدور رأی دادگاه در بازداشتگاه عمومی نگهداری می شود، مگر آنکه به دستور مقام قضایی یا مطابق با مصوبات کلی شورای مرکزی طبقه بندی، نگهداری وی در بازداشتگاه امنیتی، نظامی و یا انتظامی که زیر نظر سازمان تشکیل شده و تحت نظارت سازمان می باشد، ضروری تشخیص داده شود. حضور محکومان در بازداشتگاه مطلقاً ممنوع است. متهم، زندانی محسوب نمی گردد و محل نگهداری او در هر حال حتی در قرنطینه یا واحد تشخیص و محوطه هواخوری باید جدا از محکومان باشد. تا هنگامی که بازداشتگاه های موضوع این آیین نامه ایجاد نشده است، در نزدیک ترین مؤسسه، محل جداگانه و طبقه بندی شده ای برای نگهداری متهمان تحت قرار در نظر گرفته می شود. کلیه ضوابط و مقررات اداری، امنیتی، انضباطی، بهداشتی، درمانی، فرهنگی، مشاوره و **مددکاری** و اصول طبقه بندی مربوط به مؤسسه های کیفری، با رعایت حداکثری حقوق متهمان و حداقل محدودیت ها، در بازداشتگاه ها نیز حاکم است. بازداشتگاه ها باید از حیث امکانات و امور رفاهی، در مقایسه با زندانها از حداکثر امکانات برخوردار باشند. به محض ابلاغ رأی یا برگ اعلام محکومیت اعم از قطعی و غیر قطعی، محکوم علیه حسب مورد از بازداشتگاه به ندامتگاه عمومی و یا اردوگاه کاردرمانی منتقل می شود.

ماده ۳۸- در هر مؤسسه به منظور رسیدگی به تخلفات زندانیان، شورای انضباطی با ترکیب زیر تشکیل می شود:

الف - رئیس یا جانشین مؤسسه به عنوان رئیس شورا؛

ب - مسوول واحد امور قضایی مؤسسه؛

پ - مسوول واحد حفاظت و اطلاعات؛

ت - مسوول واحد اصلاح و تربیت یا یک نفر از مددکاران اجتماعی مؤسسه؛

ث - رئیس اندرزگاه و یا مراقب مسوول مربوط؛

ج - مسوول واحد بهداشت و درمان؛

چ - مسوول یا نماینده واحد بازرسی مؤسسه به عنوان دبیر شورا که امور اداری مصوبات شورا را نیز انجام خواهد داد.

ماده ۶۰- ارتکاب هر یک از رفتارهای زیر توسط زندانی یا متهم بازداشتی ممنوع است و تخلف انضباطی محسوب می شود:

الف - هرگونه گفتار و رفتار مغایر با نظم و عفت عمومی یا متضمن توهین، افترا و تهدید.

ب - عدم اطاعت از دستورهای قانونی مسوولان، مراقبان و مأموران مؤسسه و عدم همکاری نسبت به بازرسی های موردی و گروهی در داخل کارگاه ها، سالن ها و اتاق ها؛

پ - روشن کردن آتش، نگهداری نفت، بنزین و دیگر مواد آتش زا و محترقه و لوازم برقی به جز رادیو، تلویزیون و یخچال و استفاده از چراغ های خوراک پزی بدون مجوز مؤسسه؛

ت - استفاده از لباس های ممنوع در داخل مؤسسه یا امتناع از پوشیدن لباس متحدالشکل زندانی یا عدم نصب اتیکت بر روی لباس در داخل یا هنگام اعزام به خارج از مؤسسه مگر در موارد استثنایی به شرح مذکور در ماده ۷۳ این آیین نامه؛

ث - شکستن شیشه، تخریب دیوار، میخ زدن یا نوشتن روی دیوارها، نقاشی، ترسیم و الصاق عکس در آسایشگاه به جز عکس های متعارف مانند عکس والدین و فرزندان؛

ج - استنکاف کامل یا خودداری از شرکت در کلیه امور خدماتی و برنامه های فرهنگی، ورزشی، آموزشی، حرفه آموزی یا اشتغال در داخل مؤسسه؛

چ - هرگونه درگیری، صدمه زدن به دیگران، خودزنی، اقدام به خودکشی یا تهدید به آن یا ترغیب دیگران به هر یک از این اقدام ها؛

ح - مزاحمت تلفنی از داخل مؤسسه برای شاهد، مطلع، شکات، مقام های قضایی یا هر شخص دیگر؛

- خ - دستکاری کابل و سیم کشی برقی و تأسیسات و تغییر و جابجایی کلید، پریز و محل لامپ و مانند آن؛
- د - پرت کردن اشیاء از داخل مؤسسه به بیرون یا برقراری ارتباط غیرمجاز با بیرون از مؤسسه؛
- ذ - قمار، شرط بندی، هرگونه کسب درآمد نامشروع و همچنین استفاده غیر مجاز از کارت بانکی دیگر زندانیان؛
- ر - نگهداری وسایل بیش از آن چه در ماده ۶۹ این آیین نامه مشخص شده است؛
- ز - کوتاه نکردن موی غیر متعارف سر و صورت به تشخیص رئیس مؤسسه؛
- ژ - هرگونه اعتصاب و یا اعتراض دسته جمعی؛
- س - نگهداری اشیای قیمتی، اوراق بهادار، وجه نقد و اشیای غیر متعارف؛
- ش - خارج کردن وسایل از کارگاه ها و سالن های ورزشی و مانند آن؛
- ص - عدم ارائه مشخصات صحیح و کامل هویتی خود در هنگام پذیرش؛
- ض - نصب پرده به تخت و یا پنجره بدون مجوز مؤسسه؛
- ط - نگهداری و یا استفاده از تلفن همراه و همچنین سوء استفاده از کارت تلفن؛
- ظ - استعمال دخانیات در مکان های سرپوشیده و ممنوع؛
- ع - سلطه گری، بهره کشی و استثمار یا اجیر کردن دیگر زندانیان برای انجام کارهای شخصی و همچنین سلطه پذیری و اجیر شدن برای امورات شخصی دیگران؛
- غ - خالکوبی و هرگونه عدم رعایت موازین بهداشت فردی و محیطی؛
- ف - فریاد زدن، آواز خواندن با صدای بلند و مشاجره؛
- ق - تغییر و جابجایی خودسرانه اتاق و تخت؛
- ک - عدم انجام وظایف محوله و یا عدم همکاری با مأموران اعزام و بدرقه، بدون عذر موجه؛
- گ - ساخت، نگهداری، حمل یا خرید و فروش آلات و اشیای ممنوع؛
- ل - ساخت یا حمل و نگهداری چاقو یا تیزی، هرگونه آلات ضرب و جرح، طناب، کمر بند و اقلام مشابه؛
- م - عدم رعایت ساعت خاموشی و هرگونه اذیت و آزار نسبت به سایرین؛
- ن - تمارض، غیبت از مرخصی و هرگونه رفتار مغایر با مقررات و نظم و انضباط مؤسسه؛

ماده ۵۹- پس از اتمام مرحله پذیرش، به منظور تشکیل پرونده وضعیت، شناسایی بیماریهای حاد و یا واگیردار، شناخت شخصیت و وضعیت جسمی و روانی، بررسی علل ارتکاب جرم و فراهم شدن مقدمات طبقه بندی، زندانی و یا متهم بازداشتی، حداقل به مدت یک هفته و حداکثر سه هفته، در بخش «تشخیص» نگهداری می شود.

تبصره ۲- به منظور تسهیل در سازگاری با محیط و راهنمایی زندانی در بدو ورود، استقرار حداقل یک **مددکار اجتماعی** یا روانشناس و یک مددکار قضایی در بخش تشخیص الزامی است. رئیس مؤسسه تأمین امکانات لازم در واحد تشخیص و همچنین در بازداشتگاهها را در اولویت قرار می دهد و امکان تماس تلفنی متهم یا زندانی با خانواده و وکیلش را به صورت رایگان و شبانه روزی طی ۴۸ ساعت اول، فراهم نماید.

ماده ۶۱- **مددکاران اجتماعی** در دوره تشخیص، در مورد پیشینه خانوادگی، تحصیلی، حرفه ای، اطلاعات مذهبی، علمی و مهارتی زندانی تحقیق کرده و ضمن تکمیل اطلاعات پرونده مربوط، راجع به وضعیت وی اظهار نظر می کنند.

ماده ۶۳- هر مؤسسه با ثبت و به روزرسانی اطلاعات لازم در «سامانه جامع اطلاعات زندانیان» برای هر زندانی یا مددجو سه پرونده اصلی تحت عناوین «پرونده وضعیت»، «پرونده رفتاری» و «پرونده نظارتی» تهیه می نماید. «پرونده وضعیت» مشتمل بر بخش های فرعی و تخصصی زیر است که در بخش «پذیرش و تشخیص» تشکیل و متعاقباً تکمیل می گردد:

ت- «پرونده **مددکاری اجتماعی**» شامل بخشهای مالی، خانوادگی، اجتماعی، آموزشی، شغلی و مهارتی، با مسؤولیت واحد اصلاح و تربیت؛ تبصره- پرونده های فوق باید در مرحله پذیرش و تشخیص به صورت الکترونیکی توسط کارشناسان ذیصلاح واحد ذیربط تشکیل گردد و تا زمانی که زیرساخت فنی مناسب، برای سامانه الکترونیکی پروندههای مذکور فراهم نشده باشد، الزاماً باید پرونده ها به صورت کاغذی تهیه و نگهداری شود. در هر حال پرونده اجرای احکام به دو صورت الکترونیکی و کاغذی تهیه می گردد؛

ماده ۷۹- سازمان مکلف است ترتیبی اتخاذ کند که هر طبقه از زندانیان و مددجویان بر اساس اصول طبقه بندی و با توجه به برنامه های اصلاحی و تربیتی مدون، از دوره های آموزشی تخصصی و تفکیکی و برنامه های متنوع

فرهنگی و تربیتی از قبیل آموزش های رسمی و غیر رسمی علمی، فرهنگی، مذهبی، ورزشی و هنری و مانند آن به صورت داوطلبانه برخوردار شوند. در هر مؤسسه مجموعه اقدامات و برنامه های تفصیلی اصلاحی و تربیتی مختص هر طبقه که تعیین کننده رفتارهای مطلوب آنان است، بر اساس «منشاهای ارتکاب جرم» که در پرونده وضعیت زندانی، شناسایی شده، مبتنی بر اصول علمی و با هدف رفع یا تعدیل این منشأها و با در نظر گرفتن طول مدت اقامت زندانیان در مؤسسه و دیگر اوضاع و احوال مؤثر، توسط کمیته تخصصی اصلاح و تربیت (موضوع تبصره یک ماده ۲۷ این آیین نامه)، تصویب و جهت اجرا به رئیس مؤسسه اعلام می گردد. رئیس مؤسسه شرایط مناسب برای انجام این برنامه ها را فراهم می کند و بر اجرای صحیح آن از طریق واحد اصلاح و تربیت مؤسسه، نظارت دارد. کمیته می تواند به درخواست هر یک از زندانیان یا مددکاران، با بررسی میزان اثرگذاری برنامه های اصلاحی، نسبت به بازنگری در برنامه ها، اتخاذ تصمیم نماید.

تبصره - معاون سلامت، اصلاح و تربیت سازمان مکلف است فهرست عناوین، سرفصل ها و تقویم اجرایی انواع برنامه های اصلاحی، تربیتی، آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی قابل اجرا، حسب مورد در بخش های مختلف مؤسسه یا برای طبقات متنوع زندانیان را سالانه، تهیه و به مؤسسه های کیفری سراسر کشور ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت کند. ماده ۱۰۲- مدیران و نمایندگان انجمن، ستاد دیه، بنیاد و کارکنان دفاتر خدمات الکترونیک قضایی می توانند با اجازه رئیس مؤسسه و رعایت مقررات این آیین نامه برای انجام وظایف خود وارد مؤسسه شوند و همچنین کار آفرینان، خیرین و گروه های مردم نهاد در راستای اجرای تفاهم نامه ها و تحقق سیاست ها و برنامه های سازمان، با هماهنگی و تایید واحد حفاظت و اطلاعات و رئیس مؤسسه، می توانند از بخش های ذیربط در مؤسسه بازدید نمایند.

ماده - سازمان مکلف است مطابق قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۹۷/۲/۱ و دیگر مقررات مربوط، زمینه اجرای حقوق مددجو و زندانی ناتوان را از طریق طراحی، مناسب سازی و اصلاح محیط مؤسسه و تدارک وسایل مورد نیاز فراهم کند به نحوی که آنها قادر باشند آزادانه و بدون احساس خطر در محیط پیرامون خود حرکت کنند و از همه امکانات مؤسسه از قبیل تسهیلات آموزشی، بهداشتی، تفریحی همانند دیگر زندانیان بهره مند شوند. تصمیماتی که در مؤسسه نسبت به افراد توانخواه اتخاذ می شود،

باید بر اساس «اصل بهترین تفسیر از اراده و ترجیحات آن ها» باشد.

ماده ۱۱۴- سازمان با همکاری مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه، به منظور رعایت و تضمین حقوق زندانیان و توسعه نظارت های غیرمتمرکز عمومی و تسهیل در گزارش دهی تخلفات درون و مرتبط با مؤسسه های تابعه، سامانه گزارش دهی مردمی را با امکان دسترسی برای همه زندانیان و خانواده آنان، کارکنان مؤسسه، وکلا و عموم مردم، برای ارسال اعتراضات و گزارشهای محرمانه با قابلیت حفظ محرمانگی و مخفی بودن هویت گزارش دهنده و امکان پیگیری و اطلاع از فرایند رسیدگی و نتیجه گزارش، راه اندازی می کند. در این سامانه باید امکان ارجاع گزارش به هر یک از نهادها و اشخاص مربوط از جمله قاضی اجرای احکام، اداره کل زندان های استان مربوط، دفاتر حفاظت و اطلاعات، صیانت از حقوق زندانیان و بازرسی و پاسخگویی به شکایات سازمان و همچنین به بخش های نظارتی قوه قضاییه نظیر مرکز حفاظت و اطلاعات، دفتر بازرسی ویژه و حمایت از حقوق شهروندی، سازمان بازرسی کل کشور و دیگر مراجع نظارتی مربوط وجود داشته باشد. دستورالعمل مربوط، با رعایت مواردی مانند تمهید نظام انگیزشی و انواع حمایت های مادی، معنوی و قضایی از گزارش دهندگان، حفظ محرمانگی هویت آنان را ظرف شش ماه پس از تصویب این آیین نامه، توسط سازمان تهیه می گردد.

ماده ۱۴۸- تأمین هزینه معاینه و در صورت نیاز معالجه زندانیان بیمار بر عهده مؤسسه است. هزینه درمان عوارض و بیماری های سابق بر معرفی فرد به مؤسسه که مطابق نظر پزشک، ضرورت و فوریت درمان ندارد و یا در اثر تقصیر ناشی شده است، حسب مورد بر عهده زندانی یا مقصر است که مطابق حکم مقرر در ماده ۴۶ این آیین نامه دریافت می شود. در هر حال، تأمین هزینه درمان زندانی بی بضاعت با احراز عسر و حرج وی در تأمین هزینه درمان از سوی **مددکاری اجتماعی** بر عهده مؤسسه است.

ماده ۱۵۲- رئیس مؤسسه از طریق **مددکار اجتماعی**، مراتب فوت زندانی را به خانواده وی اطلاع و به پزشکی قانونی، قاضی اجرا و مرجع قضایی مربوط گزارش می کند. جسد پس از انجام مراحل قانونی و دستور مرجع قضایی دارای صلاحیت، تحویل پزشکی قانونی می شود و فهرست لوازم شخصی متوفی صورتجلسه و به خانواده وی تحویل می شود. در صورت فقدان خانواده یا امتناع آنها از تحویل، مراتب صورتجلسه و برابر دستور مرجع

قضایای اقدام می شود. تبصره - مدیرکل زندانهای استان در اسرع وقت گزارش فوت اتباع خارجه را جهت انعکاس به وزارت امور خارجه، نزد معاونت قضایی و اجرای احکام سازمان ارسال می کند.

ماده ۱۵۸- در نگهداری زندانیان زن علاوه بر رعایت ضوابط طبقه بندی، رعایت نکات زیر نیز الزامی است:

الف - مادران زندانی می توانند فرزند شیرخوار خود را تا سن دو سالگی در مؤسسه نگهداری کنند. افزایش مدت مذکور تا سقف شش سال با نظر شورای طبقه بندی امکان پذیر است؛

ب - **مددکاران اجتماعی** مکلف اند با رعایت بند «الف» این ماده، ترتیب سپردن اطفال را به خانواده و در صورت عدم پذیرش خانواده، به بهزیستی یا مؤسسه های ذی صلاح فراهم سازند؛

پ - مؤسسه مکلف به تهیه وسایل بهداشتی برای زندانیان زن و تغذیه مناسب برای مادران زندانی و اطفال همراه آنان در مؤسسه است؛
ت - زنان باردار، طفل شیرخوار و مادر وی تحت رژیم خاص غذایی قرار می گیرند.

تبصره - رئیس مؤسسه با همکاری سازمان های ذی صلاح، تمهیدات لازم را برای دایر کردن مهد کودک در مؤسسه فراهم می کند تا اطفال ۲ تا ۶ سال موضوع بند «الف» با رضایت مادر یا در صورت اقتضای مصلحت طفل در آنجا تحت آموزش متناسب قرار گیرند.

ماده ۱۶۰- دائر کردن فروشگاه های مؤسسه از طریق واگذاری به بنیاد و انجمن و یا از طریق واگذاری به بخش خصوصی یا تعاونی ها، با رعایت ضوابط مربوط و اصل شفافیت و عدم انحصار، انجام می گیرد.

فصل سوم - اقدام های حمایتی و معاضدت قضایی

ماده ۱۶۱- به منظور جامعه پذیری و بازاجتماعی شدن زندانیان، رفع مشکلات قضایی و تسهیل آزادی آنان، رفع احتیاج های ضروری زندانیان و خانواده آنها و نیز تحکیم خانواده، سازمان مکلف به ارائه خدمات مددکاری (اعم از **مددکاری اجتماعی** و قضایی) و مشاوره روانشناسی به زندانیان است و در این راستا می تواند از خدمات خیرین و مؤسسه های حمایتی دولتی و غیر دولتی و مردم نهاد بهره مند شود.

ماده ۱۶۲- به منظور شناسایی و حل مشکلات خانوادگی، اجتماعی و قضایی زندانیان، از میان کارکنان مؤسسه، تنها مددکاران مؤسسه می توانند با موافقت رئیس مؤسسه و در چارچوب مقررات حاکم، با خانواده زندانی و اصحاب پرونده ارتباط برقرار کنند. تخطی از حکم مقرر در این ماده حسب مورد موجب تعقیب اداری یا پیگرد قضایی متخلف است. انجمن، بنیاد و ستاد دیه مکلف به همکاری با مددکاران در چارچوب وظایف حمایتی آنان می باشند.

ماده ۱۶۳- مددکاران می توانند با موافقت رئیس مؤسسه در محدوده مقررات با مراجعه به مراجع قضایی، سازمان ها و مؤسسه های دولتی و عمومی و همچنین تشکل های مردم نهاد در جهت انجام امور زندانیان نیازمند و خانواده آنها اقدام کند. مراجع مذکور در حدود مقررات همکاری لازم را به عمل می آورند.

ماده ۱۶۴- **مددکار اجتماعی** مؤسسه پس از اخذ اطلاعات لازم از زندانی و تشکیل پرونده، در صورت تقاضای زندانی و خانواده وی، به منظور حمایت مادی و معنوی از ایشان و کاهش آثار سوء ناشی از حبس، حسب مورد زندانی و خانواده او را به مرکز مراقبت، ستاد دیه و انجمن یا نهادهای حمایتی دیگر از قبیل کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور، بنیاد مستضعفان، بنیاد برکت، هلال احمر، سازمان نظام روانشناسی و تشکل های مردم نهاد معرفی و موضوع را پیگیری می کند و نتیجه پیگیری را ضمن ابلاغ به زندانی، در سامانه مربوط ثبت می کند. اقدامات حمایتی حتی المقدور باید با حفظ احترام و محرمانگی هویت محکوم و خانواده وی انجام شود.

ماده ۱۶۵- ستاد دیه، انجمن و بنیاد تعاون مطابق اساسنامه، آیین نامه و دیگر ضوابط و مقررات حاکم، به زندانیان و خانواده آنها خدمات حمایتی ارائه می کنند. سازمان با هدف پیش گیری از انجام کارهای موازی و در راستای بهبود عملکرد مؤسسه های موضوع این ماده، بر عملکرد ستاد، انجمن و بنیاد نظارت می کند و هماهنگی لازم را به عمل می آورد.

ماده ۱۶۶- به منظور پیش گیری از انجام اقدامات حمایتی موازی، هدفمندتر نمودن حمایت ها، ایجاد شفافیت و جلب مشارکت حداکثری مردمی، سازمان مکلف است نسبت به راه اندازی «سامانه اقدامات حمایتی» مبادرت

نماید. در این سامانه پس از شناسایی زندانیان نیازمند از سوی **مددکار اجتماعی** مؤسسه، بدون ذکر نام و مشخصات هویتی و صرفاً با یک کد یکتا، بخشی از اطلاعات پرونده الکترونیکی آنها نظیر خلاصه موضوع پرونده، مدت حبس، روند تغییر رفتار زندانی و حمایت های مالی و معاضدت های به عمل آمده، به همراه نوع و میزان حمایت هایی که زندانی و خانواده وی نیاز دارند، ثبت و به روز رسانی می گردد.

تبصره ۱- پس از راه اندازی این سامانه، اقدامات حمایتی از زندانی و خانواده وی در آن ثبت می گردد و تنها مسیر حمایت مالی از محکومان نیازمند، از طریق این سامانه خواهد بود و ستاد دیه، انجمن و بنیاد، خدمات حمایتی خود در بستر این سامانه ارائه می نمایند. کمیته امداد امام خمینی (ره) و دیگر نهادها و سازمان های حمایتی و خیریه که به صورت محلی یا کشوری اقدام به انجام امور فوق می نمایند، پس از تفاهم و هماهنگی با سازمان به شیوه فوق عمل می کنند.

تبصره ۲- در این سامانه باید اولویت های حمایتی با ضوابط معین و شفاف مشخص و اعلام گردد و همچنین قابلیت جستجو و دسته بندی اطلاعات (بر اساس مواردی نظیر نوع و میزان محکومیت، موضوع پرونده، مدت زمان سپری شده و باقیمانده از حبس، میزان مبلغ مورد نیاز برای آزادی زندانی، سن، جنس، وضعیت تأهل، دارا بودن فرزند یا بارداری، سوء پیشینه فرد، محل تولد، مدرک تحصیلی، عنوان شغلی و ...) وجود داشته باشد. همچنین دارای درگاه پرداخت مشارکت های مردمی به صورت مستقیم بوده و امکان پرداخت تمام یا قسمتی از مبلغ مورد نیاز مربوط به هر زندانی فراهم باشد. پس از پرداخت هر میزان مبلغ، نتایج حمایت های انجام شده باید در سامانه نمایش داده شود به گونه ای که از دوباره کاری و بی عدالتی در تخصیص کمک ها اجتناب شود.

تبصره ۳- بخش جداگانه ای در این سامانه را برای حمایت های مستقیم از خانواده زندانیان طراحی و بروز رسانی می گردد. حمایت های مالی و پرداخت وجه جهت کمک به معیشت خانواده زندانیان در این سامانه ثبت و از طریق این سامانه انجام می شود. در این بخش نیز بدون نام و مشخصات هویتی، اطلاعات مورد نیاز توسط **مددکاران اجتماعی** مؤسسه و مرکز مراقبت ثبت می گردد.

ماده ۱۶۷- انجمن در حدود امکانات، با مؤسسه در تهیه و تأمین تجهیزات ضروری توانبخشی و مورد نیاز زندانیان بی بضاعت مانند دندان مصنوعی، عصا، اعضای مصنوعی، صندلی چرخدار و عینک، همکاری می نماید.

ماده ۱۶۸- مرکز مراقبت علاوه بر نظارت بر فعالیتهای **مددکاران اجتماعی** و انجمن ها، اقدامات حمایتی از زندانیان آزاد شده و خانواده آن ها را از قبیل خدمات اشتغال و حرفه آموزی، بهداشت و درمان، مشاوره روانشناسی و راهنمایی، فرهنگی و تربیتی و **مددکاری اجتماعی** به عمل می آورد. سازمان در جهت ثبت و نظارت بر عملکرد این مرکز و در جهت رصد مستمر افراد تحت پوشش مرکز مراقبت و ارزیابی مستمر خدمات ارائه شده به این افراد به منظور اطمینان از بازگشت این محکومان به زندگی شرافتمندانه، سامانه حمایت و مراقبت پس از خروج را راه اندازی می کند.

ماده ۱۶۹- زندانی بیمار بی بضاعت که در وضعیت بیماری آزاد می شود و همچنین زندانی مستمند باید تا سه ماه پس از آزادی مورد حمایت انجمن قرار گیرد و چنانچه از کار افتاده یا ناتوان باشد، با توجه به مقررات حاکم و امکانات انجمن باید مورد حمایت قرار گیرد. انجمن و مرکز مراقبت در راستای برخورداری این افراد از خدمات سازمان های حمایتی دولتی و عمومی، اقدام و پیگیری لازم را به عمل می آورند

ماده ۱۷۰- **مددکار اجتماعی** مؤسسه در راستای پوشش حمایتی از زندانیان، حداقل دو ماه پیش از آزادی آنها اقدام های لازم نظیر آموزش های لازم به زندانیان در شرف آزادی، توسعه ارتباط با خانواده زندانیان، شناسایی موانع اصلی فعالیت سالم آنها در جامعه، پیگیری تعیین حامی صلاحیت دار برای ایشان با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و روانشناختی آنها با فعالسازی ظرفیت هایی نظیر دستگاه های مسئول، بخش خصوصی، نهادهای مردمی و خیرین برای رفع این موانع، را اجرا می کند. این واحد از زندانیان بی بضاعت آزاد شده که قصد بازگشت به محل زندگی خود را دارند حمایت می کند. انجمن به درخواست رئیس مؤسسه هزینه عزیمت این قبیل زندانیان را به صورت تنخواه در اختیار مددکار قرار می دهد.

ماده ۱۷۱- مرکز مراقبت در جهت بازاجتماعی شدن زندانیان آزاد شده با استفاده از ظرفیت تشکل های حمایتی مردم نهاد و سازمان های دولتی از قبیل سازمان بهزیستی کشور، مکان هایی را به منظور اقامت اختیاری زندانیانی که دوره حبس آنها پایان یافته است، پیش بینی و تمهید می کند. در مدت حضور افراد در این مکان ها در ادامه برنامه های اصلاحی و تربیتی مؤسسه، فنون و مهارت های بازسازگاری با جامعه و خودداری از ارتکاب جرم به فرد متقاضی آموزش داده می شود و اقدامات حمایتی در راستای

تسهیل در پیوند فرد با اجتماع و خانواده وی انجام می گیرد.

ماده ۱۷۲- مددکاران قضایی مؤسسه با هماهنگی و تحت نظارت واحد امور قضایی، خدمات معاضدت قضایی و مشاوره حقوقی را به طور رایگان به زندانیان ارائه می دهد. این خدمات شامل مواردی از قبیل ارائه مشاوره و ارشاد قضایی، همکاری با شورای حل اختلاف و اتخاذ تمهیدات لازم به منظور تحقق مذاکرات اصلاحی میان زندانی و شاکی، مراجعه به مراجع قضایی و مکاتبه با آنان در راستای رفع ابهامات مربوط به پرونده قضایی زندانی، آگاهی رسانی به زندانی از حقوق خود، تنظیم شکواییه، اعتراض، دادخواست و لوایح قضایی و پیگیری جهت بهره مندی زندانی از نهادهای ارفاقی و امتیازهای قانونی نظیر آزادی مشروط، نیمه آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی، عفو، تعلیق اجرای مجازات و دیگر فرایندهای مربوط به دادرسی، صدور حکم و اجرای رای است. تا زمان اصلاح تشکیلات سازمان و تأمین نیروی انسانی لازم، مددکاران اجتماعی وظایف مددکاران قضایی را به عهده دارند.

ماده ۱۷۳- مرکز توسعه حل اختلاف با همکاری سازمان در مؤسسه ها به تعداد مورد نیاز شعب «شورای حل اختلاف ویژه امور زندانیان» را تشکیل می دهد. اعضای این شورا با بهره گیری از ظرفیت های موجود در راستای تحقق صلح و سازش بین زندانی و شاکی یا مدعی خصوصی تلاش می کنند.

فصل چهارم - اشتغال و حرفه آموزی

ماده ۱۷۴- به منظور توسعه برنامه های بازسازگاری، کاهش آسیب های حبس، کمک به رفع نیازهای مادی و معنوی محکومان و خانواده آنها و خودکفایی و خوداشتغالی زندانیان، سازمان مکلف است با همکاری بنیاد تعاون، حتی المقدور امکان اشتغال تمامی زندانیان حاضر در مؤسسه های کیفری را که متقاضی اشتغال هستند، فراهم کند. در این راستا سازمان می تواند اعتبار مورد نیاز را از محل بودجه مصوب، کمک های انجمن یا درآمدهای بنیاد تعاون، کمک های مردمی و مانند آن، در چارچوب مقررات قانونی، تأمین کند و در جهت حرفه آموزی و اشتغال زندانیان به اموری که با اقتصاد بازار ارتباط مستقیم دارد (اشتغال مولد و پایدار)، متناسب با قابلیت ها و استعدادهای فردی به کار گیرد و همچنین نسبت به فراهم کردن مشوق های لازم با هدف به کارگیری و اشتغال زندانیان آزادشده و رفع موانع تولید و اشتغال برای کارآفرینانی که نسبت به ایجاد اشتغال و خودکفایی

مؤسسه های کیفری سرمایه گذاری و مشارکت می کنند و نیز کارآفرینانی که زندانی هستند اقدام کند. این اقدام ها و همچنین قراردادهایی که در این راستا منعقد می شود، باید با رعایت ضوابط و مقررات و عاری از انحصار و در راستای صیانت از حقوق زندانیان باشد.

تبصره ۲- مستند به تبصره ماده اساسنامه بنیاد تعاون زندانیان اصلاحی ۹۸/۰۳/۲۸ تمامی منافع، عواید و مازاد درآمدها نسبت به هزینه های بنیاد در حال و آینده صرف اشتغال و حرفه آموزی زندانیان، ارائه خدمات فرهنگی، ورزشی و رفاهی به آنان و کمک به معیشت خانواده هایشان و آزادی زندانیان می شود. اولویت ها جهت هزینه کرد این وجوه توسط سازمان تعیین می شود.

ماده ۱۷۵- هر مؤسسه با هماهنگی مدیرکل زندان های آن استان، با لحاظ موارد امنیتی و حفاظتی، در سامانه اشتغال سازمان و تارنمای مؤسسه، امکانات و ظرفیت های موجود و توانایی ها و مهارت های زندانیان و امکان بکارگیری آنان در فرآیند اصلاحی رای باز (اشتغال در مراکز حرفه آموزی و اشتغال و خارج از مؤسسه) و یا در کارگاه های واقع در زندان های بسته، نیمه باز، اقدام به اعلام ظرفیت های مؤسسه برای ایجاد زمینه اشتغال زندانیان متقاضی می نماید. دستگاه های اجرایی، مؤسسات و شرکت های دولتی و عمومی، بنیاد، انجمن، مؤسسه های خیریه و بنگاه های اقتصادی می توانند در محدوده شرایط اعلامی مؤسسه، درخواست خود را برای راه اندازی کارگاه های مورد نظر خود و به کارگیری گروهی یا انفرادی هر یک از زندانیان، مشتمل بر نوع شغل و میزان حقوق مدنظر، در تارنمای مؤسسه ثبت نمایند. رئیس مؤسسه پس از بررسی، نسبت به رد یا تایید درخواست اقدام می کند و دلایل آن باید در سامانه مربوط ثبت شود.

ماده ۱۷۹- هرگاه زندانی نتواند با سرمایه خود اقدام به تهیه مواد اولیه و لوازم مربوط کند، این مواد و لوازم از طریق شرکت تعاونی کارکنان مؤسسه یا انجمن و یا بنیاد و سایر شرکتهای خصوصی و خیریه ها، تهیه و در اختیار وی گذاشته می شود. در این صورت پس از کسر هزینه تهیه لوازم اولیه، درصدی از سود حاصل شده به عنوان سهم سرمایه مطابق با عقد مضاربه، برداشت و به حساب سرمایه گذار واریز و بقیه به حساب زندانی منظور می شود.

ماده ۱۸۰- در جهت حمایت از فروش تولیدات زندانیان و رونق بخشی به این نوع فعالیت ها، رئیس مؤسسه می تواند با نظارت بنیاد در چارچوب دستورالعمل مربوط، با مشارکت شرکت تعاونی کارکنان مؤسسه یا بخش خصوصی و خیریه ها و یا فروشگاه های مؤسسه یا انجمن، مبادرت به فروش تولیدات کند.

تبصره - سازمان در راستای رعایت غبطه زندانی و اصول انصاف، شفافیت و عدم انحصار، سامانه ای را برای فروش محصولات مذکور ایجاد می نماید، به گونه ای که در دسترس عموم مردم باشد و جزئیات کالای تولیدی زندانی در آن ثبت و امکان فروش مستقیم آن به صورت شفاف فراهم گردد.

ماده - به منظور حفظ پیوند خانوادگی، ایفای تکلیف شرعی صله رحم و رعایت حقوق زندانی و خانواده او، مؤسسه تمهیدات لازم را برای ملاقات زندانی با همسر، فرزندان، پدر و مادر، خواهر و برادر و همچنین پدر و مادر همسر فراهم می آورد. ملاقات دیگر بستگان و دوستان، خواهان و شاکی با زندانی، به صورت کابینی، به درخواست هر یک از ایشان، با موافقت مدیرکل زندان های استان یا قاضی اجرا و یا رئیس مؤسسه امکانپذیر است.

ماده - ملاقات عمومی (کابینی) زندانیان به صورت هفتگی است و برنامه زمان بندی آن اعم از روز و ساعت به صورت فصلی یا سالانه برای هر مؤسسه مشخص و به تصویب مدیرکل زندانهای استان می رسد. تبصره- در صورتی که خانواده یا اقوام زندانی که از شهرستان های دیگر به مؤسسه مراجعه می کنند از برنامه زمانی ملاقات مطلع نباشند، رئیس مؤسسه می تواند ملاقات خارج از برنامه را اجازه دهد.

ماده - به درخواست زندانی و موافقت همسر و خانواده وی و تأیید مؤسسه، ملاقات خصوصی با خانواده شامل والدین یا همسر و فرزندان با رعایت موازین شرعی و امنیتی در مکان خاصی انجام می گیرد که به این منظور اختصاص یافته و دارای امکانات لازم است.

ماده - رئیس مؤسسه موجبات ملاقات حضوری اعضای خانواده با زندانی بستری شده در مراکز درمانی مؤسسه یا خارج از آن را با رعایت ملاحظات امنیتی و حفاظتی و با نظر مرکز درمانی و پزشک معالج فراهم می آورد. در جرایم مستوجب سلب حیات، حبس تعزیری درجه یک و حبس ابد حدی، جرایم اقتصادی دارای مجازات تعزیری درجه چهار و بالاتر، جرایم علیه امنیت،

آدم ربای، سرقت های مسلحانه، قاچاق عمده مواد مخدر و روانگردان و اسیدپاشی، ملاقات منوط به اخذ موافقت دادستان یا رئیس دادگاه بخش مربوط است. همچنین رعایت مقررات این فصل در خصوص تحویل وسایل یا اشیاء به زندانی موضوع این ماده یا ملاقات کننده با وی الزامی است.

ماده - رئیس مؤسسه با همکاری شرکت مخابرات و مرکز تلفن منطقه نسبت به نصب تلفن همگانی هوشمند در داخل مؤسسه و در محل مناسب اقدام می کند تا زندانی بتواند بر اساس میزان امتیاز رفاهی مکتسبه و با رعایت ضوابط و پرداخت هزینه با خانواده، بستگان و وکیل خود تماس برقرار کند. این خطوط ارتباطی باید به نحوی تنظیم شود که در ابتدا و انتهای مکالمه تلفنی، مکان تماس به مخاطب اعلام شود.

ماده - چنانچه زندانی از ملاقات ممنوع نشده باشد میتواند هر هفته دو نامه به بستگان، دوستان، وکیل خود و مقامهای قضایی و در هر ماه یک نامه به مقامهای رسمی کشور با رعایت موازین شرعی و قانونی بنویسد. نامه های مذکور با حضور مسؤول قسمت ارسال نامه ها، به امضاء و اثر انگشت زندانی رسیده و پس از گواهی مسؤول مربوط به مهر مؤسسه مهور و پس از ثبت ارسال می شود. در موارد ضروری با تشخیص رئیس مؤسسه، ارسال نامه مازاد بر حد نصاب فوق بلامانع است. زندانی که از ملاقات ممنوع است می تواند با اجازه دادستان یا مقام قضایی رسیدگی کننده، به خانواده و وکیل رسمی خود نامه سرگشاده نوشته و پس از تأیید مقام قضایی ارسال کند.

بخش پنجم - کانونهای اصلاح و تربیت

ماده ۲۴۳- مسؤول واحد امور قضایی مؤسسه در پایان هر ماه اسامی زندانیانی را که تحت قرار تأمین کیفری و یا تنها به علت محکومیت مالی به طور غیر متعارف و برای مدت طولانی در مؤسسه به سر می برند را در سامانه برخط مربوط به وضعیت زندانیان بارگذاری می کند و ضمن اعلام مراتب به قاضی اجرا، به منظور ارائه مساعدت لازم به زندانی و جلب رضایت شاکی یا محکوم له، از طریق **مددکاران قضایی و اجتماعی** پیگیری لازم را حسب مورد برای معرفی آنان به تشکل های مردم نهاد، مراکز صلح و سازش و خیرین به عمل می آورد. همچنین مسؤول واحد مذکور در صورت مشاهده هرگونه حکم یا قرار نامتناسب منجر به بازداشت غیر ضروری و یا هرگونه دستور قضایی مغایر با سیاست های مصوب شورای مرکزی طبقه بندی

و یا مصوبات شورای طبقه بندی مؤسسه، مراتب را فوراً از طریق سلسله مراتب اداری به قاضی اجرا و معاونت قضایی سازمان منعکس می کند. ماده - رئیس کانون با مشارکت خانواده، متخصصان، مقام های قضایی و در صورت ضرورت استفاده از ظرفیت تشکل های مردم نهاد، خیرین، وکلای داوطلب و دیگر اشخاصی که به تشخیص رئیس کانون می توانند در حل و فصل مشکلات و ارتقاء سلامت جسمی و روانی مددجویان مؤثر باشند، زمینه حل و فصل مشکلات مددجو از قبیل امور رفتاری، قضایی، تحصیلی و درمانی و همچنین زمینه اخذ رضایت شاکی و آزادی مددجو را فراهم می کند.

ماده ۲۸۱- **مددکار اجتماعی** ظرف بیست و چهار ساعت از ورود مددجو، وی را مورد ارزیابی و مصاحبه قرار می دهد و او را برای سازگاری در شرایط جدید و استفاده از امکانات کانون آماده می سازد. نتایج ارزیابی در پرونده شخصیت ثبت می شود. در این مدت **مددکار اجتماعی** ارتباط مددجو با والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی وی را برقرار و اطلاعات لازم از جمله علت دستگیری، نحوه، تاریخ، مکان، زمان ملاقات و نحوه تماس را به آنان ارائه می کند. در صورت عدم حضور مددکار، وظیفه اطلاع رسانی به خانواده بر عهده مسؤل واحد امور قضایی است.

ماده ۲۸۲- کارشناس اصلاح و تربیت پس از بررسی پرونده شخصیت مددجو و در صورت ضرورت مصاحبه با وی و مشاوره با روانشناس و **مددکار**، برنامه های مناسب آموزشی، تحصیلی، فرهنگی، ورزشی، فنی و حرفه ای و غیره را به رئیس کانون پیشنهاد می دهد

ماده ۳۰۰- واحد بهداشت و درمان با بهره گیری از خدمات تخصصی روان شناسی و روان پزشکی ارزیابی اولیه و نظام یافته، تشخیص و درمان مسائل مربوط به سلامت روان و ثبت تغییرات رفتاری مددجویان را در مدت اقامت آنان بر عهده دارد و موظف است مددجو را پس از ترخیص و از طریق مرکز مراقبت به مراکز خدمات اجتماعی خارج از مؤسسه یا دیگر مراکز درمانی مرتبط ارجاع دهد و ادامه درمان را پیگیری کند.

ماده - به منظور تسهیل ارتباط مددجو با خانواده یا در مواردی که مصالح وی اقتضا کند، انتقال وی از یک کانون به کانون دیگر مطابق مقررات انجام می شود.

مبحث سوم - خدمات پس از خروج
ماده ۳۱۱- واحد امور قضایی کانون هر هفته فهرست مددجویان در معرض
ترخیص را استخراج و به مرکز مراقبت ارسال می کند.

ماده ۳۱۲- مرکز مراقبت به منظور تسهیل و تکمیل فرایند بازپروری، جامعه
پذیری، تثبیت وضعیت مددجو و رفع مشکلات وی از قبیل ارتباط با خانواده
و جامعه، ادامه تحصیل و تکمیل آموزش، ادامه درمان اعتیاد و خدمات
سلامت روان، اسکان، تأمین هزینه های سفر، تهیه اسناد سجلی و هویتی،
تأمین هزینه ها و امکانات زندگی و اشتغال مددجو اقدام های زیر را به
عمل می آورد:

الف - معرفی به سازمان بهزیستی کشور، کمیته امداد امام خمینی (ره)،
نهادهای دولتی و غیر دولتی و تشکل های مردم نهاد جهت رفع نیازهای
مددجو و خانواده وی و ارائه خدمات و بسته های حمایتی؛

ب - هم فکری و همکاری با نهادهای دولتی و غیر دولتی مربوط جهت رفع
مشکلات مددجو و آماده سازی وی برای زندگی در جامعه؛

پ - اطلاع از وضعیت مددجو پس از آزادی، از طریق ارتباط مستقیم و منظم
مددکاران اجتماعی مرکز مراقبت با وی یا خانواده وی؛

ت - پیگیری و مشارکت در ایجاد و راه اندازی مراکز اسکان موقت با همکاری
سازمان بهزیستی کشور، بنیاد مستضعفان، سازمان اوقاف، شهرداریها و
دیگر نهادهای حمایت کننده؛

ث - مشارکت در ارزیابی اولیه و طراحی برنامه بازپروری و اجرای آن از ابتدای
ورود مددجو به کانون؛

ج - پیگیری از نهادهای دولتی و صنفی جهت اخذ اسناد سجلی و هویتی و
دیگر مجوزها.

تبصره - در مورد مددجویانی که بدون برنامه ریزی و اطلاع قبلی ترخیص می
شوند، خدمات مذکور در این ماده در اولین فرصت و با رعایت اولویت ارائه
می شود.

ماده ۳۱۳- **مددکار** مسؤول پرونده مددجو پیش از ترخیص، خانواده را مطلع
و از آنان دعوت می کند به هنگام ترخیص در کانون حاضر باشند. چنانچه به
هر دلیل خانواده به هنگام ترخیص حضور نداشت، مددکار از طریق **مرکز
مراقبت** برای انتقال مطمئن و سالم مددجو به منزل و خانواده وی اقدام
می کند.

تبصره - مرکز مراقبت باید برای چنین مواردی امکانات و بودجه هایی را آماده و در دسترس داشته باشد.

ماده - مددجو می تواند در تنظیم و پیگیری درخواست یا شکایت خود، از اعضای خانواده، مشاور حقوقی و سازمان های غیر دولتی مرتبط که در دسترس باشند، به نحو مقتضی کمک بخواهد.

ماده - رئیس کانون باید روزانه از تمامی بخش های کانون بازدید کند و حداقل هفته ای یک بار با مددجویان متقاضی و خانواده های آنان ملاقات حضوری داشته باشد و به درخواست های آنان رسیدگی کند.

ماده - سازمان به منظور ارزیابی عملکرد مسؤولان و کارکنان مؤسسه های تابعه، مبتنی بر شاخص هایی نظیر کمیت و کیفیت اجرای حکم، میزان اثربخشی در حرفه آموزی و اشتغال مجرمان، اجرای طرح طبقه بندی زندانیان، جلب مشارکت نهادهای مردمی در فرایند اصلاح مجرمان و صلح و سازش، جلب مشارکت نهادهای فرهنگی برای اصلاح باورها، انجام اقدامات تربیتی، تفهیم حقوق و تکالیف زندانیان، نتایج اعلام نظر برخط زندانیان و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه، نسبت به راهاندازی «سامانه جامع ارزیابی عملکرد مسؤولان و کارکنان» اقدام می نماید. این سامانه باید قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی را برای کارکنان داشته و امکان دسترسی سلسله مراتب سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه را فراهم آورد. نتایج ارزیابی این سامانه باید در تعیین وضعیت افراد در نظامهای منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقاء شغلی، نقل و انتقال و تمدید قرارداد، محوریت داشته باشد. دستورالعمل اجرای این ماده ظرف شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این آیین نامه توسط «معاونت توسعه، مدیریت و منابع سازمان» تهیه و به تصویب رئیس سازمان می رسد.

ماده - دستورالعمل های موضوع این آیین نامه به شرح زیر، ظرف شش ماه از تاریخ اجرایی شدن آن، تدوین و به تصویب رئیس سازمان میرسد:
الف - دستورالعمل «تشکیل و به کارگیری سامانه اقدامات حمایتی و نحوه استفاده از ظرفیت نهادهای مردمی» به پیشنهاد معاونت سلامت، اصلاح و تربیت و معاونت توسعه مدیریت و منابع با همکاری دفتر حفاظت و اطلاعات سازمان؛

آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی

آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی سازمان زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۷۹/۶/۲۶ رییس قوه قضاییه

در اجرای بندهای (ب) و (ج) ماده ۲ قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور به سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۶ مجلس شورای اسلامی و با اختیار حاصل از ماده ۹ قانون مذکور آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی سازمان مذکور بشرح ذیل تصویب می گردد:

ماده ۱- تعاریف:

الف) مددکاری عبارت است از: تلاش در جهت فراهم نمودن زمینه هدایت معنوی و مادی مددجو و شناخت توانایی ها و مشکلات مددجو و سعی در بهره ور نمودن استعدادها و چاره جوئی نارسائیهها و مشکلات روانی ، اجتماعی و اقتصادی مددجو و تلاش در جهت تطبیق مقتضیات اجتماعی باشرایط فردی مددجو، فراهم آوردن شرایط پذیرش اجتماعی مددجو و سازگاری اجتماعی وی.

ب) مددکار: فردی است که به دانش مددکار و علوم اجتماعی و مهارت در تنظیم روابط انسانی مجهز است و خدمات مددکاری انجام می دهد.

د) مددجو: مددجویان موضوع این آیین نامه عبارتند از کلیه افرادی که بر اساس تصمیم مراجع ذی صلاح قانونی در زندان ها ، بازداشتگاه ها، کانون های اصلاح و تربیت و مراکز اقدامات تامینی و موسسات وابسته به سازمان زندان ها نگهداری می شوند و نیز محکومان آزاد شده ای که به مراکز مراقبت بعد از خروج معرفی شده اند و حسب اعلام خود آنان یا مدیران واحدهای ذی ربط سازمان زندانها، نیاز به رسیدگی ، مساعدت یا مراقبت دارند.

تبصره: خانواده افراد مذکور در این ماده و نیز کلیه خانواده هایی که تحت حمایت انجمن های حمایت از زندانیان قرار می گیرند و نیاز آن به خدمات مددکاری به وسیله مدیران انجمن ها اعلام می شود نیز مددجو تلقی می شوند.

ماده ۲- اصول مددکاری اجتماعی

اصولی که باید در امر مددکاری رعایت گردد عبارتند از:

الف) اصل قبولی یا پذیرش مددجو: مددکار موظف است در هر شرایطی صرفنظر از جنبه های عقیدتی، نژادی، مالی و غیره مددجو را بپذیرد.

ب) اصل برقراری ارتباط با ایجاد رابطه: مددکار سعی می نماید با برقراری ارتباط (فردی) مددجو را مورد شناسائی، تشخیص و بازتوانی قرار دهد

ج) اصل توجه به کرامت انسانی و حفظ شخصیت فردی: مددکار مددجوی خود را فارغ از خصوصیات و اوصاف برونی و درونی پذیرا می باشد و نیازها و عواطف و شخصیت وی را محترم می شمارد.

د) اصل مشارکت در فعالیتهای: مددکار باید تلاش نماید که مددجویان را در فعالیتهای گوناگون شرکت دهد تا از این طریق زمینه بروز استعدادها و خودشکوفایی مددجو فراهم گردد.

ه) اصل راز داری حرفه ای: رازداری حرفه ای به عنوان مهمترین رکن در مددکاری اجتماعی به منظور برقراری اعتماد رعایت می شود.

و) اصل خودآگاهی مددکار: مددکار باید نسبت به ضعف ها و نقاط قوت خود آگاه بوده از قضاوت ارزشی و یا دخالت دادن احساسات و افکار خود در رابطه حرفه ای خودداری نماید.

ز) اصل آزادی فکر و بیان آزادانه افکار: مددکار با ایجاد محیط صمیمی و رفتار صریح و بیان آزادانه افکار خود امکان بیان عقاید و اظهار دردها و کمبودها و نیازها را برای مددجو فراهم نماید و خطر طرد شدن، تحقیر و یا مورد خیانت واقع شدن را در مددجو از بین ببرد و بدین ترتیب احساس امنیت را در وی تقویت نماید.

ماده ۳- اهداف مددکاری اجتماعی

از جمله اهداف مددکاری اجتماعی عبارتند از:

الف) ایجاد زمینه های لازم در جهت اصلاح؛ تربیت و تهذیب مددجویان با استفاده از کاشناسان امور فرهنگی با تکیه به فرهنگ غنی اسلامی و دانش رفتار شناسی انسانی

ب) پیشگیری از آثار سوء ناشی از محبوس شدن فرد

ج) تلاش در جهت بازسازی شخصیت مددجویان با بهره‌وری از سنجش استعدادها و ظرفیتهای آنان
د) تلاش در جهت تغییر و تعدیل تفکر مددجو و کمک به مددجو در جهت پی بردن به واقعیت‌های زندگی
ه) ایجاد روحیه صبر و توکل و امید به آینده‌ای روشن و تلاش در جهت رشد استعدادها و نهفته به منظور تقویت اعتماد به نفس
و) فراهم نمودن فرصت برای مسئولیت‌پذیری مددجویان و کمک به آنان به منظور شناخت بیشتر با استفاده از امکانات بالقوه و بالفعل
ز) آماده‌سازی زمینه‌های بازگشت مجدد مددجویان به زندگی اجتماعی و تسهیل شرایط پذیرش آنان در محیط خارج از زندان
ح) شناسایی امکانات حرفه‌ای و استعدادهای هنری و علمی و فنی مددجو و پیشنهاد طرق بازتوانی و اشتغال و خودکفائی مالی مددجو.

ماده ۴- وظایف مددکاران اجتماعی

وظایف مددکاران اجتماعی بشرح ذیل است :

الف) تنظیم و تشکل پرونده شخصیتی مددجویان
ب) بررسی مسائل و مشکلات خانوادگی و اجتماعی و رفتاری مددجویان و راهنمایی و ارشاد و ارائه نظرات مشورتی از طریق مصاحبه، مشاوره و راهنمایی و...
ج) ارائه نظرات کارشناسی به شورای طبقه بندی و انضباطی زندان
د) ارائه پیشنهاد در مورد اعطاء ملاقات مددجویان با خانواده و سایر اشخاص به رئیس زندان
هـ- تشویق و ترغیب مددجویان به شرکت در فعالیتهای گروهی در زندان
و) ارائه نظرات مشورتی به کارشناسان ، مسوولین زندان مقامات قضائی در جهت رفع مشکلات مددجویان با رعایت اصل سلسله مراتب
ز) ارائه نظرات مشورتی درخصوص مددجویان آزاد شده به مراجع ذیصلاح حسب ضرورت
ح) شناسایی و اظهار نظر در خصوص مددجویان واجد شرایط جهت معرفی به مراکز مراقبت بعد از خروج به موسسات خدمات اجتماعی حسب ضرورت
ط) بررسی وضعیت معیشتی و خانوادگی مددجویان از طریق مصاحبه با خانواده آنان و عندالقتضاء ، تهیه گزارش از وضعیت زندگی خانوادگی

مددجو پس از هماهنگی با رئیس زندان (ی) جستجوی راه حلها، بهره گرفتن از عواطف درکار، یادگیری و تمرین مهارت های جدید (ک) همکاری و تشریک مساعی با مسوولان و کارکنان ادارات روابط عمومی و فرهنگی تربیتی و سایر مراجع ذیربط (ل) همکاری با روانپزشکان و روانشناسان تربیتی به منظور شناخت علل ناسازگاری و نازاحتی های روانی مددجویان (م) ارتباط با مسوولان قضایی، اداری، اجرایی و انتظامی به منظور رفع مشکلات مددجو در حدود قوانین و مقررات مربوط، بعد از آزادی مددجو از زندان

(ن) مذاکره با شکات مددجویان و تلاش در جهت جلب رضایت آنان (س) اتخاذ تدابیر لازم به منظور شناسایی مددجویان نیازمند جهت معرفی به انجمن حمایت از زندانیان و سایر موسسات حمایتی به منظور دریافت هر گونه کمک (ع) شناسایی و جلب همکاری افراد خیر داوطلب جهت کمک به مددجویان و معرفی آنان به مراجع ذی صلاح (ف) نظارت بر نحوه فعالیت مددیاران اجتماعی و بررسی پیشنهادات آنان (ص) شناسایی مددجویان نیازمند به امکانات توانبخشی و معرفی آنان به واحدهای مربوطه حسب ضرورت (ق) تشکیل جلسات گروهی با مددجویان و استفاده از راهکارهای مناسب جهت ریشه یابی و حل مسایل و مشکلات آن.

ماده ۵-سوگندنامه:

مددکاران باید طبق سوگندنامه زیر سوگند یاد کنند متن سوگند نامه را امضا نمایند

تبصره - سوگندنامه بشرح زیر است :

بسم الله الرحمن الرحيم

« من » به عنوان یک مددکار تعلیم یافته حرفه ای ، در پیشگاه قرآن کریم به خداوند قادر متعال سوگند یاد می کنم که روابط حرفه ای خویش را برطبق منشور اخلاقی مددکاری تنظیم و اجرا کنم وسیله رضایت درونی و ایمان و اعتقاد واقعی خویش را به این نکات ابراز می دارم.

« من » نخستین تعهد و پیمان خویش را خدمت راستین به افراد گروهها و جامعه میدانم ، خدمتی که جهد در بهبود و پیشرفت شرایط اجتماعی را نیز شامل می گردد.

« من » مسوولیت خدمتی را که به انجام دادنش مفتخرم با آغوش باز می پذیرم . « من » مسوولت حرفه ای خویش را برعلايق شخصی ترجیح می دهم و می کوشم تا منافع شخصی را فدای مصالح عمومی کنم.

« من » تعهد می کنم در پنهان داشتن اسرار مردم ازگزند نامحرمان کوشا باشم و اصل رازداری حرفه ای را که از اصول مهم مددکاری است با آغوش باز می پذیرم

« من » به اصول حرفه ای مدداری اجتماعی اعتقاد کامل دارم و اعمال و رفتار خود را بر مبنای علم ، تجربه و مهارتهای مددکاری بنیان مینهم.

« من » مسئولیت و وظیفه حرفه ای خود می دانم که عقاید ویافته های علمی و حرفه ای خویش را به خاطر پیشرفت برنامه های بهزیستی انساها و گسترش خدمات اجتماعی در اختیار بشریت قرار دهم و حمایتم را از این طرحها اعلام می دارم.

« من » تعهد می کنم که در حفظ و حمایت جامعه بکوشم و در جلوگیری از اعمال غیر اخلاقی و ضد ارزشهای دینی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی در جامعه صورت می گیرد کوشا باشم .

« من » آمادگی خویش را برای تقدیم خدمت لازم حرفه ای در هنگام رویدادهای ناگهانی و حوادث غیر منتظره عمومی اعلام می دارم

« من » بین گفتار و کردار خویش به عنوان یک فرد اجتماع ، و بین گفتار و کردار حرفه ای خود به عنوان نماینده یک موسسه در جامعه فرق قائلم و با وضوح و صراحت شایسته این دو را از یکدیگر تشخیص و تمیز می دهم

« من » از این اصل که هر حرفه ای لازمه اش تعلیم و تربیت حرفه ای است پشتیبانی می کنم

« من » عهد می بندم که به ایجاد و حفظ شرایط لازمی که در موسسه های مختلف ، مددکاران را قادر می سازد تا به مفاد منشور اخلاقی عمل کنند کمک کنم

« من » تعهد می کنم که در داوریهای حرفه ای ، خواسته ها و عواطف خویشتن را معیار سنجش قرار ندهم سعی می کنم که احساسات

انسانها را درک کنم از احساسات ، تعصبات و پیشداوریهای شخصی دوری گزینم تا تدین وسیله به تجلی و کشف واقعیتها کمک کرده باشم.

« من » برا تحقق بخشیدن به هدفهای این منشور، تعهداتو پیمانهای خویش را با توجه به حق تقدم موردها، انطور که هر موقعیت ایجاد می کند انجام می دهم ، اصول مددکاری را در نظر می گیرم و برای انجام دادن خدمت راهی را بر میگزینم که با روحو مفاد این منشور اخلاقی وفق دهد.

- ماده ۶- وظایف مددیاران اجتماعی
- وظایف مددیاران اجتماعی عبارتند از : اجرای وظایف محوله از سوی مدیر زندان، مددکار مافوق از جمله امور ذیل :
- الف) کمک به تشکیل وتنظیم پرونده شخصیتی مددجویان با نظارت مددکار اجتماعی حسب ضرورت
- ب) کمک به مددکاران اجتماعی در تشکیل جلسات گروهی با مددجویان واستفاده از راهکارهای مناسب جهت ریشه یابی وحل مسایل ومشکلات آنان با نظارت مددکار اجتماعی
- ج) تشریک مساعی در درک و تشخیص مشکل مددجویانبا مددکار اجتماعی
- د) کمک به پیگیری پرونده قضایی مددجویان و عنداللزوم مطالعه آن با ارائه معرفی کتبی از زندان با نظارت مددکار اجتماعی
- ه) کمک به مددکار اجتماعی در خصوص جلب رضایت شکات
- و) نگهداری وطبقه بندی کلیه گزارش ها ، تشکیل پرونده و انجام دیگر مکاتبات مربوطه
- ز) جمع آوری درخواستهای مددجویان و ارائه آن به مددکاران اجتماعی
- تبصره ۱- مددیاران موظفند درجهت انجام ماموریت های خود حسب نظر مقامات قضایی ذی ربط همکاری لازم را معمول دارند.
- تبصره ۲- سازمان زندانها و اقدامات تامینی وتربیتی کشور می تواندجهت نیل به اهداف مندرج در ماده ۳ این آیین نامه از خدمات مددکاران و مددیاران اجتماعی نهادهای و موسسات دولتی و غیر دولتی و سایر اشخاص حقیقی به صورت افتخاری استفاده نماید.

ماده ۷- تشکیلات

۱- در هر زندان واحد مددکاری با حضور تعداد کافی مددکار و مددیار تشکیل می شود

۲- نظرات کارشناسی مددکاران باید به طور جدی ملحوظ نظر شورای طبقه بندی زندان و قاضی ناظر زندان قرار گیرد

۳- محاکم و قضات اجرایی احکام به هنگام پیگیری مشکلات مددجویان، باید حرمت مددکاران را محفوظ داشته و نظارت آنان را استماع و در حد مقدمات قانونی مورد عمل قرار دهند.

۴- آزادی مشروط زندانیان و عفو و تخفیف مجازات زندانیان و همچنین مرخصی و ملاقات آنان در مواقعی که مددکاران اجتماعی تشخیص می دهند توسط رئیس زندان پیگیری خواهد شد.

۵- انجمن حمایت زندانیان، اداره بهزیستی و سایر موسسات خیریه در حد مقدمات با مددکاران اجتماعی همکاری می کنند

ماده ۸- واحد مددکاری آمار فعالیت های ماهیانه خود را در ۳ نسخه تهیه و به مدیر واحد خود، اداره کل اقدامات تأمینی در سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور و رئیس دادگستری حوزه قضایی ارسال می نماید.

ماده ۹- بودجه واحد مددکاری در بودجه سالیانه هر اداره کل منظور و از محل اعتبارات مصوب پرداخت می شود.

ماده ۱۰- این آیین نامه مشتمل بر ۹ ماده و ۶ تبصره بنا به پیشنهاد وزیر دادگستری و رئیس سازمان زندان ها در تاریخ ۱۳۷۹/۶/۲۶ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید.

**اقدامات حمایتی
و معاضدت قضایی
در آیین نامه سازمان**

ماده ۱۶۱- به منظور جامعه‌پذیری و بازاجتماعی شدن زندانیان، رفع مشکلات قضایی و تسهیل آزادی آنان، رفع احتیاجهای ضروری زندانیان و خانواده آنها و نیز تحکیم خانواده، سازمان مکلف به ارائه خدمات مددکاری (اعم از مددکاری اجتماعی و قضایی) و مشاوره روانشناسی به زندانیان است و در این راستا می‌تواند از خدمات خیرین و مؤسسه‌های حمایتی دولتی و غیر دولتی و مردم نهاد بهره‌مند شود.

ماده ۱۶۲- به منظور شناسایی و حل مشکلات خانوادگی، اجتماعی و قضایی زندانیان، از میان کارکنان مؤسسه، تنها مددکاران مؤسسه می‌توانند با موافقت رئیس مؤسسه و در چارچوب مقررات حاکم، با خانواده زندانی و اصحاب پرونده ارتباط برقرار کنند. تخطی از حکم مقرر در این ماده حسب مورد موجب تعقیب اداری یا پیگرد قضایی متخلف است. انجمن، بنیاد و ستاد دیه مکلف به همکاری با مددکاران در چارچوب وظایف حمایتی آنان می‌باشند.

ماده ۱۶۳- مددکاران می‌توانند با موافقت رئیس مؤسسه در محدوده مقررات با مراجعه به مراجع قضایی، سازمانها و مؤسسه‌های دولتی و عمومی و همچنین تشکل‌های مردمنهاد در جهت انجام امور زندانیان نیازمند و خانواده آنها اقدام کند. مراجع مذکور در حدود مقررات همکاری لازم را به عمل می‌آورند.

ماده ۱۶۴- مددکار اجتماعی مؤسسه پس از اخذ اطلاعات لازم از زندانی و تشکیل پرونده، در صورت تقاضای زندانی و خانواده وی، به منظور حمایت مادی و معنوی از ایشان و کاهش آثار سوء ناشی از حبس، حسب مورد زندانی و خانواده او را به مرکز مراقبت، ستاد دیه و انجمن یا نهادهای حمایتی دیگر از قبیل کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور، بنیاد مستضعفان، بنیاد برکت، هلال احمر، سازمان نظام روانشناسی و تشکل‌های مردمنهاد معرفی و موضوع را پیگیری می‌کند و نتیجه پیگیری را ضمن ابلاغ به زندانی، در سامانه مربوط ثبت می‌کند. اقدامات حمایتی حتی المقدور باید با حفظ احترام و محرمانگی هویت محکوم و خانواده وی انجام شود.

ماده ۱۶۵- ستاد دیه، انجمن و بنیاد تعاون مطابق اساسنامه، آیین‌نامه و

دیگر ضوابط و مقررات حاکم، به زندانیان و خانواده آن‌ها خدمات حمایتی ارائه میکنند. سازمان با هدف پیش‌گیری از انجام کارهای موازی و در راستای بهبود عملکرد مؤسسه‌های موضوع این ماده، بر عملکرد ستاد، انجمن و بنیاد نظارت می‌کند و هماهنگی لازم را به عمل می‌آورد.

ماده ۱۶۶. به منظور پیش‌گیری از انجام اقدامات حمایتی موازی، هدفمندتر نمودن حمایتها، ایجاد شفافیت و جلب مشارکت حداکثری مردمی، سازمان مکلف است نسبت به راه‌اندازی «سامانه اقدامات حمایتی» مبادرت نماید. در این سامانه پس از شناسایی زندانیان نیازمند از سوی مددکار اجتماعی مؤسسه، بدون ذکر نام و مشخصات هویتی و صرفاً با یک کد یکتا، بخشی از اطلاعات پرونده الکترونیکی آن‌ها نظیر خلاصه موضوع پرونده، مدت حبس، روند تغییر رفتار زندانی و حمایت‌های مالی و معاضدتهای به عمل آمده، به همراه نوع و میزان حمایت‌هایی که زندانی و خانواده وی نیاز دارند، ثبت و به‌روز رسانی میگردد.

تبصره ۱. پس از راه‌اندازی این سامانه، اقدامات حمایتی از زندانی و خانواده وی در آن ثبت میگردد و تنها مسیر حمایت مالی از محکومان نیازمند، از طریق این سامانه خواهد بود و ستاد دیه، انجمن و بنیاد، خدمات حمایتی خود در بستر این سامانه ارائه می‌نمایند. کمیته امداد امام خمینی (ره) و دیگر نهادها و سازمان‌های حمایتی و خیریه که به صورت محلی یا کشوری اقدام به انجام امور فوق مینمایند، پس از تفاهم و هماهنگی با سازمان به شیوه فوق عمل می‌کنند.

تبصره ۲. در این سامانه باید اولویتهای حمایتی با ضوابط معین و شفاف مشخص و اعلام گردد و همچنین قابلیت جستجو و دسته‌بندی اطلاعات (بر اساس مواردی نظیر نوع و میزان محکومیت، موضوع پرونده، مدت زمان سپری شده و باقیمانده از حبس، میزان مبلغ مورد نیاز برای آزادی زندانی، سن، جنس، وضعیت تاهل، دارا بودن فرزند یا بارداری، سوءپیشینه فرد، محل تولد، مدرک تحصیلی، عنوان شغلی و...) وجود داشته باشد. و همچنین دارای درگاه پرداخت مشارکتهای مردمی به صورت مستقیم بوده و امکان پرداخت تمام یا قسمتی از مبلغ مورد نیاز مربوط به هر زندانی فراهم باشد. پس از پرداخت هر میزان مبلغ، نتایج

حمایت‌های انجام شده باید در سامانه نمایش داده شود به گونه‌ای که از دوباره کاری و بی‌عدالتی در تخصیص کمک‌ها اجتناب شود.

تبصره ۳- بخش جداگانه‌ای در این سامانه را برای حمایت‌های مستقیم از خانواده زندانیان طراحی و بروز رسانی می‌گردد. حمایت‌های مالی و پرداخت وجه جهت کمک به معیشت خانواده زندانیان در این سامانه ثبت و از طریق این سامانه انجام می‌شود. در این بخش نیز بدون نام و مشخصات هویتی، اطلاعات مورد نیاز توسط مددکاران اجتماعی مؤسسه و مرکز مراقبت ثبت می‌گردد.

ماده ۱۶۷. انجمن در حدود امکانات، با مؤسسه در تهیه و تأمین تجهیزات ضروری توانبخشی و مورد نیاز زندانیان بیبضاعت مانند دندان مصنوعی، عصا، اعضای مصنوعی، صندلی چرخدار و عینک، همکاری مینماید.

ماده ۱۶۸. مرکز مراقبت علاوه بر نظارت بر فعالیتهای مددکاران اجتماعی و انجمنها، اقدامات حمایتی از زندانیان آزاد شده و خانواده آن‌ها را از قبیل خدمات اشتغال و حرفه‌آموزی، بهداشت و درمان، مشاوره روانشناسی و راهنمایی، فرهنگی و تربیتی و مددکاری اجتماعی به عمل می‌آورد. سازمان در جهت ثبت و نظارت بر عملکرد این مرکز و در جهت رصد مستمر افراد تحت پوشش مرکز مراقبت و ارزیابی مستمر خدمات ارائه شده به این افراد به منظور اطمینان از بازگشت این محکومان به زندگی شرافتمندانه، سامانه حمایت و مراقبت پس از خروج را راه اندازی می‌کند.

ماده ۱۶۹. زندانی بیمار بیبضاعت که در وضعیت بیماری آزاد می‌شود و همچنین زندانی مستمند باید تا سه ماه پس از آزادی مورد حمایت انجمن قرار گیرد و چنانچه از کارافتاده یا ناتوان باشد، با توجه به مقررات حاکم و امکانات انجمن باید مورد حمایت قرار گیرد. انجمن و مرکز مراقبت در راستای برخورداری این افراد از خدمات سازمانهای حمایتی دولتی و عمومی، اقدام و پیگیری لازم را به عمل می‌آورند.

ماده ۱۷۰. مددکار اجتماعی مؤسسه در راستای پوشش حمایتی از زندانیان، حداقل دو ماه پیش از آزادی آن‌ها اقدام‌های لازم نظیر آموزش‌های لازم به زندانیان در شرف آزادی، توسعه ارتباط با خانواده زندانیان، شناسایی موانع

اصلی فعالیت سالم آن‌ها در جامعه، پیگیری تعیین حامی صلاحیت‌دار برای ایشان با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و روان‌شناختی آن‌ها با فعال‌سازی ظرفیت‌هایی نظیر دستگاه‌های مسئول، بخش خصوصی، نهادهای مردمی و خیرین برای رفع این موانع، را اجرا می‌کند. این واحد از زندانیان بی‌بضاعت آزاد شده که قصد بازگشت به محل زندگی خود را دارند حمایت می‌کند. انجمن به درخواست رئیس مؤسسه هزینه عزیمت این قبیل زندانیان را به صورت تنخواه در اختیار مددکار قرار می‌دهد.

ماده ۱۷۱- مرکز مراقبت در جهت بازاجتماعی شدن زندانیان آزاد شده با استفاده از ظرفیت تشکل‌های حمایتی مردم‌نهاد و سازمانهای دولتی از قبیل سازمان بهزیستی کشور، مکانهایی را به منظور اقامت اختیاری زندانیانی که دوره حبس آن‌ها پایان یافته است، پیش‌بینی و تمهید می‌کند. در مدت حضور افراد در این مکانها در ادامه برنامه‌های اصلاحی و تربیتی مؤسسه، فنون و مهارت‌های بازسازی با جامعه و خودداری از ارتکاب جرم به فرد متقاضی آموزش داده می‌شود و اقدامات حمایتی در راستای تسهیل در پیوند فرد با اجتماع و خانواده وی انجام می‌گیرد.

ماده ۱۷۲- مددکاران قضایی مؤسسه با هماهنگی و تحت نظارت واحد امور قضایی، خدمات معاضدت قضایی و مشاوره حقوقی را به طور رایگان به زندانیان ارائه می‌دهد. این خدمات شامل مواردی از قبیل ارائه مشاوره و ارشاد قضایی، همکاری با شورای حل اختلاف و اتخاذ تمهیدات لازم به منظور تحقق مذاکرات اصلاحی میان زندانی و شاکی، مراجعه به مراجع قضایی و مکاتبه با آنان در راستای رفع ابهامات مربوط به پرونده قضایی زندانی، آگاهی رسانی به زندانی از حقوق خود، تنظیم شکواییه، اعتراض، دادخواست و لوائح قضایی و پیگیری جهت بهره‌مندی زندانی از نهادهای ارفاقی و امتیازهای قانونی نظیر آزادی مشروط، نیمه‌آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه‌های الکترونیکی، عفو، تعلیق اجرای مجازات و دیگر فرایندهای مربوط به دادرسی، صدور حکم و اجرای رای است.

ماده ۱۷۳- مرکز توسعه حل اختلاف با همکاری سازمان در مؤسسه‌ها به تعداد مورد نیاز شعب «شورای حل اختلاف ویژه امور زندانیان» را تشکیل می‌دهد. اعضای این شورا با بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود در

راستای تحقق صلح و سازش بین زندانی و شاکی یا مدعی خصوصی تلاش می‌کنند.

مشخصات و اطلاعات مدیران عامل انجمن های حمایت زندانیان استان آذربایجان غربی

ردیف	نام و نام خانوادگی مدیر عامل	شهر	شماره همراه مدیر عامل	تلفن مستقیم انجمن
۱	نوبخت مختاری	ارومیه	۰۹۱۴۴۱۸۸۴۲۸	۳۳۴۶۴۵۷۶
۲	علی صادقی بهستانی	خوی	۰۹۱۴۴۶۳۲۵۰۱	۳۶۴۴۹۸۰۰
۳	علی اصغر واحدی	سلماس	۰۹۱۴۱۴۳۵۵۱۹	۳۵۲۳۷۳۷۲
۴	ناصر اصغرزاده	ماکو	۰۹۱۴۴۶۷۳۰۲۹	۳۴۲۴۷۸۴۳
۵	ناصر فرجی	مهاباد	۰۹۳۷۶۱۱۶۶۷۵	۴۲۲۲۸۲۹۹
۶	ناصر ناصری	نقده	۰۹۱۴۸۵۶۳۸۱۴	۳۵۶۲۴۸۰۰
۷	حامد سعادت	بوکان	۰۹۱۴۱۸۴۲۱۹۴	۴۷۲۷۴۶۷۳
۸	ترکمان غلامی	میاندوآب	۰۹۱۲۰۳۸۵۷۷۴ ۰۹۱۴۱۸۱۱۴۸۸	۴۵۲۲۴۴۴۹
۹	صمد حسینی	شاهین دژ	۰۹۱۴۳۸۰۱۸۶۵	۴۶۳۳۲-۹۹
۱۰	حمید محمودی	شوط	۰۹۱۴۹۶۲۰۴۰۰	۳۴۲۷۷۹۱
۱۱	مرتضی ایامی	چالدران	۰۹۱۴۴۶۱۷۱۲۷	۰۹۹۲۳۴۴۱۴۵۱ خانم عظیمی
۱۲	سید رضا حسینی	پیرانشهر	۰۹۱۴۱۴۷۵۷۴۷	۴۴۲۴۱۳۵۷
۱۳	خالد خضرزاد	سردشت	۰۹۱۴۳۴۴۲۱۹۱	۴۴۳۲۱۹۶۳
۱۴	محرم گوهری	چاپیاره	۰۹۱۴۱۶۴۵۷۰۹	۳۶۷۲۷۴۱۰
۱۵	رضا علی پاشایی	اشنویه	۰۹۱۴۱۴۴۶۰۴۴	۴۴۶۳۱۴۴۳
۱۶	صابر مرادزاده	پلدشت	۰۹۱۴۱۶۰۵۵۴۷	۳۴۲۸۵۳۴۱

بعضی از کارهاست که اهمیتش از بقیه کارها بیشتر
است بدون آنکه نشان بدهد، منجمله مراقبت از
امور زندانیان و اصلاح و تربیت آنان

مقام معظم رهبری

حتی اگر فردی بواسطه ارتکاب جرمی مستحق مجازات سنگین نیز
باشد باید با خانواده او برخورد محترمانه و مناسب داشت و باید
میان این فرد مجرم و خانواده اش تمییز قائل شد؛ لذا مسئولان
ذیربط در دستگاه قضایی به این مهم توجه جدی داشته باشند.

ریاست محترم قوه قضائیه
حجت الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای

